

**Uchwała Nr
Rady Miejskiej w Stargardzie
z dnia**

w sprawie przyjęcia „STARGARD 2030. Strategia rozwoju miasta Stargard do roku 2030”.

Na podstawie art. 10e ust. 1 oraz art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się strategię „STARGARD 2030. Strategia rozwoju miasta Stargard do roku 2030”, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Stargard.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Opinia Nr 73/2021
do projektu uchwały Rady Miejskiej
pod względem prawnym i merytorycznym

RADCA PRAWNY
[Podpis]
Mieczysław Janiak

[Podpis]

UZASADNIENIE

Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego dla Miasta Stargard Szczeciński do roku 2020 została przyjęta uchwałą Nr XXIV/261/08 Rady Miejskiej w Stargardzie Szczecińskim z dnia 30 września 2008 r.

Zmieniające się uwarunkowania oraz zrealizowane w efekcie podjętych działań zadania w zakresie rozwoju naszego miasta spowodowały, że w wielu obszarach Strategia jest nieaktualna i nie pokrywa się ze stanem faktycznym.

Zaszła zatem potrzeba przygotowania nowego dokumentu określającego cele i priorytety polityki rozwoju, która będzie prowadzona w nadchodzących latach.

W dniu 13 listopada 2020 r. weszły w życie art. 10e – 10g ustawy o samorządzie gminnym, które określają ramy prawne dla gmin do tworzenia strategii rozwoju.

22 grudnia 2020 roku Rada Miejska w Stargardzie zgodnie z przepisami określonymi w art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym przyjęła uchwałę nr XXIII/257/2020 w sprawie określenia trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii rozwoju Gminy Miasta Stargard. W ww. uchwale określone zostały zadania podmiotów zaangażowanych w tworzenie projektu, harmonogram zakończenia poszczególnych etapów prac nad projektem oraz tryb i zasady prowadzenia konsultacji zgodnie z art. 6 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Konsultacje społecznie projektu Strategii trwały od 12 marca 2021 r. do 19 kwietnia 2021 r. (łącznie 38 dni). Projekt został wysłany do:

- 1) Gminy Stargard,
- 2) Gminy Kobylanka,
- 3) Gminy Warnice,
- 4) Powiatu Stargardzkiego,
- 3) Stowarzyszenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego,
- 4) Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania,
- 5) organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą Miastem Stargard za pośrednictwem Stargardzkiego Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych,
- 6) Stargardzkiej Agencji Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o.,
- 7) Stargardzkiej Izby Gospodarczej,
- 8) mieszkańców miasta Stargard,
- 9) dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Projekt Strategii zamieszczony został na stronie internetowej Urzędu Miejskiego pod adresem <https://www.stargard.pl/dla-mieszkanca/strategia-rozwoju-stargard-2030>, gdzie przedstawiono list Prezydenta Stargardu zapraszający do zapoznania się z treścią dokumentu oraz aktywnego udziału w konsultacjach społecznych; projekt Strategii, diagnoza oraz formularz zgłaszania uwag. Informacja o konsultacjach Strategii została również szeroko dystrybuowana, m.in. za pośrednictwem mediów lokalnych (elektronicznych i papierowych; radia).

Ze względu na stan pandemii i obowiązujące obostrzenia związane z wirusem COVID-19 nie było możliwości przeprowadzenia spotkań konsultacyjnych na terenie gminy. Konsultacje przeprowadzono w formule zdalnej (online na platformie ZOOM) organizując 2 spotkania: 30 marca 2021 r. i 14 kwietnia 2021 r.

Na podstawie art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach

oddziaływania na środowisko Gmina Miasto Stargard wystąpiła do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie z prośbą o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu „STARGARD 2030. Strategia rozwoju miasta Stargard do roku 2030”. Zarówno RDOŚ jak i ZWPIS wyrazili zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 10 f ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym Gmina Miasto Stargard przedłożyła projekt strategii rozwoju zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego nie wydał opinii w terminie przewidzianym w art. 10 ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, co zgodnie z przytoczonym przepisem oznacza, że strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa.

Biorąc pod uwagę powyższe przyjęcie niniejszej uchwały uznaje się za zasadne.

Prezydent Miasta
Rafał Kozłowski

Majewski

STARGARD 2030

STRATEGIA ROZWOJU
GMINY MIASTA STARGARD
DO 2030 ROKU

projekt

Zleceniodawca:

Gmina Miasto Stargard

www.stargard.pl

Autorzy:

Rajmund Ryś

Andrzej Brzozowy

Konsorcjum Projekty Miejskie

www.projektymiejskie.pl

Koordinacja:

Arleta Majewska

Ewa Czarnecka

Michał Winnicki

Wydział Planowania i Rozwoju

Urząd Miejski w Stargardzie

Zdjęcia:

Marcin Fedorowicz

Tadeusz Surma

Pixabay

Urząd Miejski w Stargardzie

Szanowni Państwo,

w ciągu ostatnich kilkunastu lat Stargard przeszedł wielką przemianę – głównie dzięki tworzeniu warunków dla rozwoju gospodarki oraz możliwościom, jakie dały fundusze europejskie. Zaangażowanie miasta w ich pozyskiwanie i wykorzystanie pozwoliło na rozwinięcie atrakcyjnej oferty terenów przemysłowych, a co za tym idzie pozyskanie nowych przedsiębiorstw i tworzenie miejsc pracy. Wpłynęło także znacząco na poprawę jakości infrastruktury publicznej i podniesienie jakości życia w mieście.

Przyszła czas na nakreślenie planów dla Stargardu na kolejną dekadę. Przy zaangażowaniu mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji społecznych stworzyliśmy dokument wyznaczający ambitne cele na najbliższe 10 lat. Podejmując efektywny dialog ze wszystkimi członkami wspólnoty samorządowej chcemy sprawić, aby Stargard był miastem przyjaznym i wygodnym do życia dla mieszkańców, którzy stanowią jego największy kapitał. Wierzę, że wykorzystamy wspólnie tę szansę.

*Rafał Zając
Prezydent Stargardu*

SPIS TREŚCI

GŁÓWNE WNIOSKI Z DIAGNOZY	27
KONTEKST ZEWNĘTRZNY	9
SCENARIUSZE ROZWOJU DO 2030 ROKU.....	15
FILOZOFIA STRATEGII:	16
STRATEGIA TO NIE JEDNOSTRONNA OBIETNICA WŁADZ MIASTA, ALE WZAJEMNE POSTANOWIENIA I ZOBOWIĄZANIA CAŁEJ WSPÓLNOTY SAMORZĄDOWEJ.....	16
WIZJA ROZWOJU MIASTA	20
CEL GŁÓWNY	21
CELE STRATEGICZNE	21
CEL 1: PRZYJAZNY STARGARD	22
CEL 2: GOSPODARNY I KONKURENCYJNY STARGARD	24
CEL 3: ZDROWY STARGARD	25
KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	29
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	48
POLITYKA PRZESTRZENNA	52
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)	59
OSI WOJEWÓDZKIE.....	59
OSI KLUCZOWE DLA STARGARDU	59
SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	61
ZARZĄDZANIE PROCESEM WDRAŻANIA STRATEGII	61
WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	63

PARTYCYPACJA I WSPÓŁPRACA	65
RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII	71
RAMY FINANSOWE	71
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	72
MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	74
MONITOROWANIE - OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	74
EWALUACJA.....	76

GŁÓWNE WNIOSKI Z DIAGNOZY

Stargard to trzecie co do wielkości miasto w województwie zachodniopomorskim (po Szczecinie i Koszalinie), liczące niecałe 68 tys. mieszkańców. W 2020 roku minęło 777 lat od otrzymania praw miejskich. Bogata historia miasta, jego korzystne położenie oraz aktywna polityka rozwoju to główne atuty miasta.

Zgodnie z obowiązującymi wymogami prawa na potrzeby opracowania Strategii przygotowano diagnozę sytuacji społecznej gospodarczej i przestrzennej w Stargardzie. Stanowi ona odrębny dokument, obejmuje wszystkie sfery rozwoju i bazuje na wielu źródłach (w tym na dużym badaniu społecznym). Poniżej przedstawione zostały główne wnioski z tej diagnozy:

- Stargard odgrywa ważną rolę w rozwoju województwa i subregionu szczecińskiego. Jego pozycja w regionie w ostatnich latach znacząco się wzmacnia, między innymi dzięki intensyfikowaniu współpracy w ramach Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i realizacji szeregu znaczących inwestycji. Miasto – właściwie od początku jego dziejów – pełni bardzo ważne centrum rozwoju, usług i handlu nie tylko dla okolicznych gmin, ale także w subregionie. Dzieje się tak między innymi ze względu na ofertę tzw. usług wyższego rzędu, takich jak np. obecność szkół wyższych.
- Niezaprzeczalnym atutem miasta jest działalność na jego terenie wielu firm polskich i zagranicznych, funkcjonujących m.in. w dwóch parkach przemysłowych (Stargardzki Park Przemysłowy i Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii), które dynamicznie się rozwijają i stale przyciągają nowych inwestorów. Powoduje to znacznie większy niż przeciętnie w kraju wybór miejsc pracy, bardzo niskie bezrobocie w mieście, wpływy podatkowe do budżetu miasta oraz dobrą atmosferę biznesową.
- Demografia miasta ma w ostatnich latach niekorzystne trendy, polegające na zmniejszaniu się liczby mieszkańców, co wynika z kilku przyczyn, typowych dla wielu polskich miast podobnej wielkości: starzenia się społeczeństwa, małej liczby urodzeń oraz migracji z miasta. Starzenie się społeczeństwa wraz z niskim przyrostem demograficznym powodują niepokojący trend zmniejszania się odsetka osób w wieku produkcyjnym. Problem Stargardu pogłębia fakt, że wiele osób zasiedlających nowe budynki w mieście nie melduje się w nim.
- Migracje ze Stargardu to zarówno migracje do Szczecina i innych większych miast oraz za granicę, a także przeprowadzki do sąsiednich gmin. To ostatnie zjawisko zachodzące przy biernej polityce przestrzennej ościennych gmin powoduje wiele nadmiernych lub niepotrzebnych kosztów społecznych, klimatycznych, środowiskowych, zdrowotnych i

finansowych. Wiele osób, które mieszkają poza miastem, korzysta z dóbr i usług publicznych w Stargardzie, co powoduje ponoszenie tych kosztów przez miasto bez np. wpływów podatkowych. Sytuacja staje się na tyle dolegliwa, że znacząca większość ankietowanych¹ mieszkańców opowiada się za preferencjami dla osób mieszkających w Stargardzie w ich dostępie do usług publicznych.

- Stargard to miasto o szerokiej palecie usług publicznych, wysokim poziomie edukacji, szerokiej ofercie spędzania czasu wolnego (sport, kultura, rekreacja). Jednocześnie mieszkańcy – zwłaszcza młodzież – porównują nieraz swoje miasto do metropolii (Szczecina, Berlina), co powoduje pewien niedosyt, jeśli chodzi o wyposażenie miasta, liczbę i różnorodność imprez czy atrakcji. W dobie Internetu i „globalnej wioski” oczekiwania mieszkańców wszystkich miast rosną znacząco, co obiektywnie jest niemożliwe do zaspokojenia.
- Bogactwo zabytków oraz terenów zielonych w Stargardzie to zasób, który świadomie jest wykorzystywany przez władze miasta do wzmacniania jego atrakcyjności. Jednocześnie nadal w wielu przestrzeniach miasta tkwi spory potencjał (rzeka Ina, Kanał Młyński, „Stargardzka Wenecja”, amfiteatr i in.).
- Stargard jest miastem innowacyjnym i aktywnym. Działania związane z edukacją stanowią istotny element inwestowania w młodych mieszkańców. Edukacja zawodowa jest prowadzona we współpracy z lokalnym biznesem i innymi podmiotami.
- Miasto jest aktywnie i ambitnie zarządzane i rozwijane. Wiele polityk i działań instytucji publicznych jest na najwyższym krajowym poziomie, dotyczy to np. mieszkalnictwa, wspierania organizacji społecznych czy przyciągania inwestycji.
- Usługi zdrowotne zapewniane przez miasto (wyjątkowo istotne w czasie pandemii) są wysoko oceniane przez mieszkańców. Jednocześnie sytuacja, w której Stargard jako miasto nie będące na prawach powiatu nie zarządza szpitalem, obniża możliwość całościowego i systemowego zarządzania tą sferą.
- Miasto mocno inwestuje w bezpieczeństwo oraz rozwija zrównoważoną mobilność. Ciągłe powiększana jest sieć dróg rowerowych, coraz więcej mieszkańców jest świadomych korzyści z aktywnego ruchu i ekologicznych sposobów przemieszczania się. Istnieje pewne napięcie pomiędzy presją na zwiększanie infrastruktury służącej transportowi samochodowemu a rozwijaniem transportu zbiorowego czy ekologicznego transportu indywidualnego – dotyczy to głównie centrum miasta. Wyraźna większość mieszkańców opowiada się jednak za wyraźnym preferowaniem ruchu pieszego, rowerowego i transportu publicznego na tym obszarze.

---

¹ Szczegółowe wyniki badań znajdują się w Diagnozie opracowanej na potrzeby Strategii.

W ramach prac nad diagnozą w drodze zbierania ankiet, wywiadów indywidualnych oraz innych rozmów (np. w trakcie spaceru badawczego) zgromadzono wiele ciekawych opinii, spostrzeżeń, postulatów dotyczących Stargardu, jego stanu obecnego oraz perspektyw rozwojowych. Niektóre z nich, szczególnie interesujące i adekwatne do treści niniejszej Strategii, w formie cytatów przytoczono w różnych miejscach niniejszego dokumentu.

„Stargard jest niedoceniony w Polsce”
wypowiedź mieszkańca w czasie spaceru badawczego

Powyższy cytat jednego z mieszkańców wskazuje na dość symptomatyczne zjawisko: wielu mieszkańców Stargardu nie dostrzega jego ekonomicznej siły, bardzo bogatego dziedzictwa oraz wysokiej jakości życia. Ten wizerunek jest w znacznej części poniżej realnej pozycji i potencjałów Stargardu. Jest to z pewnością niezmierny aspekt postrzegania miasta, ma on bowiem wpływ na to, czy młodzi stargardzianie chcą ze swym miastem wiązać swoją przyszłość.

KONTEKST ZEWNĘTRZNY

Populacja Polski i Stargardu do 2030 roku

Jednym z głównych uwarunkowań rozwoju Stargardu, podobnie jak większości pozostałych polskich miast, jest tzw. starzenie się społeczeństwa. Jest to proces, w którym następuje zwiększenie udziału starszych osób w ogólnej liczbie ludności, przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału dzieci. Powoduje to, że w ciągu najbliższych lat będzie rósł odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, a malał odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzież) oraz produkcyjnym. Powoduje to niekorzystne trendy, objawiające się np. tym, że – w uproszczeniu – coraz mniej osób będzie płaciło podatki (jako osoby aktywne zawodowo), a jednocześnie coraz więcej osób będzie potrzebowało wsparcia państwa (seniorzy, których długość życia się wydłuża). W tym kontekście bardzo istotne jest takie strategiczne zarządzanie miastem, które będzie dążyć do zwiększania liczby i odsetka osób aktywnych zawodowo.

Liczba ludności Polski zmniejsza się z dwóch przyczyn: małej liczby urodzeń i stałej emigracji. W związku z tym, w „grze o rozwój” wygrywać będą te miasta, które skutecznie utrzymają obecnych i przyciągną nowych mieszkańców. Czynniki, które są głównymi atraktorami to: różnorodne i dobrze płatne miejsca pracy, dostęp do szerokiej palety usług i dóbr publicznych, jakość usług publicznych oraz *genius loci*, czyli „duch miejsca”.

Stan finansów publicznych

Do roku 2030 należy przewidywać poważne perturbacje w sferze finansowania rozwoju na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Kryzys światowy zapoczątkowany wybuchem epidemii COVID-19, która nadal trwa, w ciągu najbliższej dekady poważnie ograniczy lub zahamuje tempo rozwoju kraju. Będzie to skutkowało między innymi zmniejszonymi transferami środków krajowych do samorządów, a to z kolei do mniejszych niż dotąd możliwości prowadzenia działań rozwojowych przez miasta. Będzie również skutkowało większą niż dotąd niestabilnością finansów publicznych w tej dekadzie. Koszty działań związanych z ograniczaniem pandemii, a potem z niwelowaniem jej skutków w konkretnych sferach finansów publicznych (np. w zakresie opieki zdrowotnej), z pewnością zmniejszą strumień środków krajowych o funkcji redystrybucyjnej (przeznaczonych na finansowanie jednostek samorządu terytorialnego). W związku z powyższym, niezmiernie ważne jest rozwijanie zdolności rozwoju miasta na podstawie tzw. potencjałów endogenicznych (wewnętrznych). Chodzi o to, aby dochody miasta oraz jego rozwój w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym w coraz większym stopniu bazowały na potencjałach i przewagach konkurencyjnych Stargardu.

W 2020 roku, mimo szoków wywołanych pandemią, Stargard utrzymał dynamikę rozwoju i prowadzenia ambitnych działań na rzecz poprawy jakości życia w mieście. Aby tę dynamikę utrzymać, ważnym działaniem będzie efektywne wykorzystanie pakietów i instrumentów działań antykryzysowych, prowadzonych przez instytucje rządowe oraz Unię Europejską. Przykładem takiego instrumentu jest Krajowy Plan Odbudowy, finansowany z unijnego Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w ramach którego do 2027 roku wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące następujących sfer: biznesu, innowacji, ochrony zdrowia, zielonej energii, cyfryzacji, ochrony klimatu i czystego powietrza. Należy podkreślić, że wykorzystanie możliwości instrumentów antykryzysowych to szansa nie tylko dla Urzędu Miasta czy instytucji publicznych, ale także dla lokalnych przedsiębiorców, organizacji, spółdzielni czy wspólnot mieszkaniowych.

Dokumenty rządowe dotyczące rozwoju regionu i miast

Strategiczne i programowe dokumenty przyjmowane i realizowane na poziomie krajowym mają znaczący wpływ na rozwój Stargardu. Poniżej wskazano najważniejsze z nich:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020** (z perspektywą do 2030 r.; tzw. SOR), która została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Dokument ten wskazuje, że poza makroekonomicznymi wyzwaniami stojącymi przed polską gospodarką (tzw. pięć pułapek rozwojowych: średniego dochodu, braku równowagi, przeciętnego produktu, demograficznej oraz słabości instytucjonalnej), ważnymi barierami dla rozwoju Polski uznano rozwarstwienie społeczne i utrzymujące się zróżnicowania przestrzenne w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. SOR wśród trzech celów wskazuje *cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*. Z punktu widzenia Stargardu ważna jest deklaracja rządu, że będzie dążył, aby polityka regionalna wzmacniała terytorialne potencjały rozwojowe i specjalizacje, głównie w kierunku aktywizacji gospodarczej oraz aby dysproporcje w poziomie rozwoju gospodarczego podregionów (mierzone poziomem PKB na mieszkańca) nie pogłębiały się.
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030** (KSRR 2030), przyjęta przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. KSRR 2030 akcentuje wskazany w SOR rozwój zrównoważony terytorialnie, który „rozwija i efektywnie wykorzystuje miejscowe zasoby i potencjały wszystkich terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które mają mniejszą odporność na zjawiska kryzysowe, nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze”. W skrócie – KSRR 2030 bardzo mocno deklaruje wsparcie miast małych i średnich, co stanowi poważną szansę dla Stargardu. KSRR akcentuje również promowanie współpracy JST w różnych układach i zasięgach terytorialnych.
- **Krajowa Polityka Miejska 2023** (KPM 2023), przyjęta przez Radę Ministrów 20 października 2015 r., to pierwszy polski dokument rządowy poświęcony stricte miastom i wskazujący cele i kierunki działań, które rząd deklaruje wobec wszystkich miast w Polsce. KPM 2023 akcentuje znaczenie tzw. podejścia zintegrowanego, czyli całościowego rozpatrywania zagadnień rozwoju miasta – zarówno jego problemów i barier, jak i projektowania efektywnych przedsięwzięć i programów. Działania KPM 2023 jako ważny

aspekt zintegrowanego podejścia wskazuje znaczenie partnerskiego współdziałania z mieszkańcami i innymi interesariuszami w mieście, pogłębionego i trwałego dialogu oraz współpracy „poziomej” i pionowej”. KPM 2023 bardzo mocno akcentuje przestrzeń jako kluczowy zasób miasta oraz dążenie do ładu przestrzennego w celu m.in.: zwiększania jakości życia w mieście i jego potencjału adaptacyjnego, zmniejszania kosztów przemieszczania się i świadczenia usług publicznych. Należy dodać, że obecnie (2021 rok) trwają prace nad aktualizacją Krajowej Polityki Miejskiej. Prowadzące te prace Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej informuje, że w aktualizacji koncentruje się między innymi na kwestiach związanych z adaptacją do zmian klimatu i potrzeb środowiska.

Pozostałe strategie, programy i polityki krajowe są także ważne dla rozwoju Stargardu, ponieważ dotyczą poszczególnych sfer, których większość skupia się w mieście niczym w soczewce. Są to np. obowiązujące lub aktualnie projektowane strategie dotyczące klimatu, polityki przemysłowej, cyfryzacji, spójności społecznej itd. W związku z tym ważny jest, w miarę możliwości, aktywny udział Miasta w tworzeniu polityk krajowych.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego z perspektywą do 2030 roku (SRWZ), przyjęta 28 czerwca 2019 r. przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego, stanowi podstawę programową rozwoju regionu. SRWZ wskazuje znacznie Stargardu jako trzeciego największego miasta w województwie, odnotowuje także, że park przemysłowy w Stargardzie, obok goleniowskiego i koszalińskiego, ma szczególne znaczenie dla gospodarki tej części Europy. SRWZ informuje także, że Geotermia Stargard i Geotermia Pyrzyce należą do dziesięciu największych geotermalnych instalacji w kraju. Jednocześnie, SRWZ informuje, że Stargard należy do miejscowości o największym zagrożeniu powodzią w województwie (oprócz Stargardu - Nowe Warpno i Darłowo z Darłowkiem).

SRWZ akcentuje pozytywne wieloletniej współpracy JST w zakresie wspólnych, ponadlokalnych przedsięwzięć, które są realizowane przez Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SOM). Stargard odgrywa bardzo ważną rolę we współpracy w ramach SOM, odnosząc przy tym spore korzyści – głównie to realizacja szeregu ważnych projektów (np. dotyczących mobilności: Zintegrowane Centrum Przesiadkowe czy ścieżka rowerowa wzdłuż ulic Barnima, Nasiennej, Spokojnej i Armii Krajowej). Aktywność Stargardu w SOM to ważny aspekt

rozwoju miasta, bowiem SRWZ akcentuje, że obszary funkcjonalne stanowią mają podstawową kategorię programowania rozwoju regionu do 2030 roku, a realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych będzie dokonywana w układzie obszarów funkcjonalnych. Daje to olbrzymią szansę na kontynuowanie działań sukcesów w ramach SOM, ale wskazuje także na potrzebę rozwijania współpracy w obszarze funkcjonalnym mniejszej skali – w którym Stargard stanowi subregionalny ośrodek rozwoju, świadczący usługi wyższego rzędu dla okolicznych gmin, centrum lokalnego rynku pracy itd.

Polityka regionalna UE

Niezmiernie istotnym uwarunkowaniem rozwoju Stargardu jest polityka spójności Unii Europejskiej, bowiem fundusze będące jej instrumentem stanowią nieprzerwanie od 2004 roku znaczące źródło finansowania działań inwestycyjnych w mieście.

Fundusze UE na lata 2021-2027 będą zaprojektowane tak, aby jak najefektywniej osiągały sześć priorytetów Komisji Europejskiej na lata 2019-2024: *Europejski Zielony Ład; Europa na miarę ery cyfrowej; Gospodarka służąca ludziom; Silniejsza pozycja Europy na świecie; Promowanie naszego europejskiego stylu życia; Nowy impuls dla demokracji europejskiej*. Dwa pierwsze – czyli aspirowanie do miana pierwszego kontynentu neutralnego dla klimatu oraz zapewnienie ludziom dostępu do technologii najnowszej generacji są kluczowe z punktu widzenia wykorzystania szans transformacyjnych dla rozwoju Stargardu. To właśnie te dwie sfery - klimat i cyfryzacja – będą wspierane znaczącymi środkami funduszy europejskich w obecnej perspektywie.

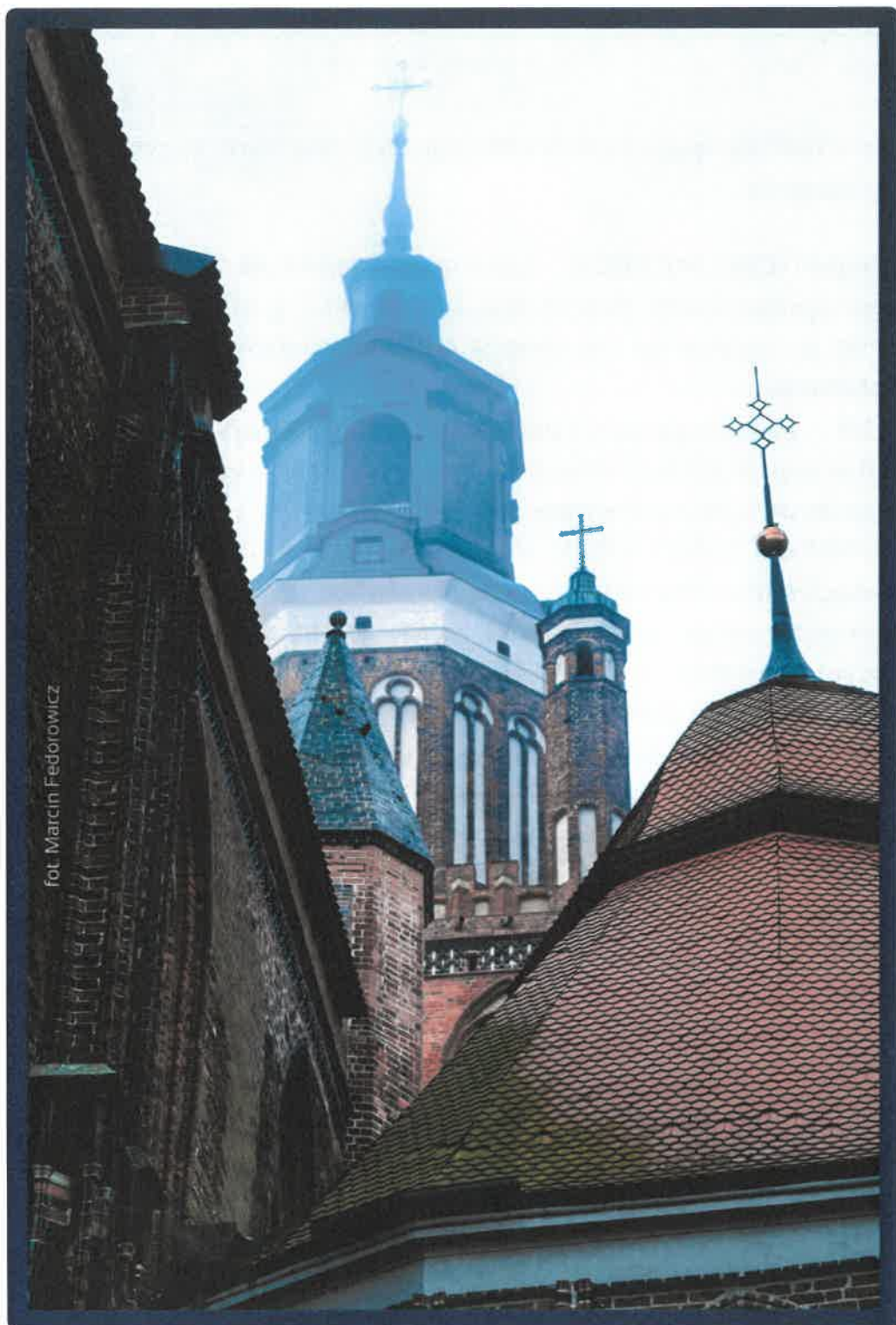
Zmiany klimatyczne

Polityka Unii Europejskiej, krajowa i regionu poważnie traktują kwestie klimatu. To właśnie miasta są obszarem szczególnie wrażliwym, bowiem w nich najdotkliwiej występują efekty zmian klimatu: gwałtowne zjawiska meteorologiczne, niedobory wody, brak stabilności społecznej i in.). Co ważne, świadomość widocznych już obecnie skutków zmian klimatu jest coraz powszechniejsza w społeczeństwie, w tym wśród mieszkańców Stargardu. Obecna (2021 rok) walka z pandemią czy też codzienne problemy i wyzwania nie zatrzymują niestety przyspieszających globalnych procesów zmian klimatu wywołanych działalnością człowieka (zwłaszcza w ostatnich dziesięcioleciach). Odpowiedzialność za zdrowie i życie mieszkańców, warunki życia dla następnych pokoleń, bioróżnorodność oraz poszanowanie zasobów jest, obok kwestii demograficznych, zasadniczym wyzwaniem rozwojowym każdego

miasta na świecie, w tym Stargardu. Otwarta i ambitna postawa mieszkańców i władz Stargardu, w połączeniu z wysiłkami transformacyjnymi na poziomie regionu, kraju i kontynentu, dają szansę na to, żeby do 2030 roku radykalnie i trwale zwiększyć odporność Stargardu na zmiany klimatu.

fot. Marcin Fedorowicz

SCENARIUSZE ROZWOJU DO 2030 ROKU

W pracach nad Strategią, po zakończeniu prac diagnostycznych, zarysowano trzy scenariusze rozwoju Stargardu:

1. „ROMANTYCZNA NOSTALGIA” – scenariusz działania tak jak dotychczas („*business as usual*”) i uporczywego powrotu do przeszłości, która nie wróci, tj. do świata sprzed 2020 roku, gdzie wzrost gospodarczy był nieprzerwany od czasu transformacji, dynamicznie rozwijała się globalizacja;
2. „DRYF” – pasywne płynięcie z prądem wydarzeń globalnych, kontynentalnych i krajowych, nastawienie, że „od nas praktycznie nic nie zależy”; brak inwencji w rozwoju miasta i bierne oczekiwanie na zewnętrzne wsparcie;
3. „AKTYWNOŚĆ I REZYLIENCJA” – rezyliencja (ang. *resilience*) to określenie wskazujące równocześnie na kilka cech: odporność, sprężystość, elastyczność. Zatem rezyliencja to nie tylko odporność na szoki (pandemia, zmiany klimatu, zawirowania ekonomiczne itd.), ale również umiejętność szybkiego i inteligentnego reagowania na zmiany i wykorzystywania nowych możliwości. Zatem scenariusz „aktywność i rezyliencja” oznacza, że Strategia ma być planem na mądre, efektywne dostosowywanie się do sytuacji w kraju, UE i na świecie (która do 2030 roku będzie bardzo dynamiczna) i wygrywanie konkurencji z innymi ośrodkami dzięki dobrze wykorzystanym swoim potencjałom i elastyczności.

Spośród trzech rozważanych wariantowo scenariuszy rozwoju uznano, że trzeci – czyli „Aktywność i rezyliencja” oferuje najbardziej odpowiedzialną ścieżkę działania i rozwoju w świetle zidentyfikowanych wyzwań oraz wiążących się z nimi wyzwań i czynników niepewności. Stargard ze swoim potencjałem instytucjonalnym (na który składają się: aktywny i skuteczny Urząd Miejski i jednostki mu podległe oraz kultura współpracy z mieszkańcami, organizacjami i przedsiębiorcami) aktywnie myśli o przyszłości i działa

elastycznie dostosowując się do zmieniającej się sytuacji zewnętrznej.

Aktywność i rezyliencja to sposób działania, który jest nieodzowny dla ciągłego zwiększania jakości życia w Stargardzie, w świetle wyzwań ekonomicznych, demograficznych i klimatycznych. Dostosowywanie to oznacza także aktywne i pomysłowe wykorzystywanie nowych szans warunkujących rozwój miasta i poprawiających jakość życia.

Chcąc podążać ścieżką rozwoju według powyższego, najbardziej pożądanego, scenariusza powyższe podejście starano się odzwierciedlić w treści Strategii STARGARD 2030 i zawartych w niej sposobów radzenia sobie ze stojącymi przed Stargardem wyzwaniami.

FILOZOFIA STRATEGII:

Strategia to nie jednostronna obietnica władz miasta, ale wzajemne postanowienia i zobowiązania całej wspólnoty samorządowej

Doświadczenia z opracowania i wdrażania dokumentów strategicznych w Stargardzie, jak i w innych polskich miastach, wskazują, że postrzeganie strategii rozwoju miasta jako dokumentu,

który wylicza zamierzenia władz miasta na określony przedział czasu, nie w pełni wyczerpuje potencjał tkwiący w tym dokumencie. Chodzi wszak o strategię rozwoju miasta jako wspólnoty samorządowej, którą tworzą wszyscy jej mieszkańcy. Procesy, które zachodzą w mieście, nie są tylko rezultatem działań władz miasta, ale w dużym stopniu stanowią pochodną decyzji, wyborów, postaw i rozstrzygnięć szerokiego grona interesariuszy, wśród których na pierwszy plan wysuwa się zbiorowość mieszkańców. Nie mniej ważne jest to, że w miastach takich jak Stargard, nie mających statusu powiatu grodzkiego, część rozstrzygnięć i usług publicznych znajduje się poza bezpośrednią kontrolą władz miasta. Powyższe czynniki sprawiają, że realne, a nie deklaratywne, nadanie miastu określonego kierunku rozwoju zależy nie tylko od zamierzeń władzy lokalnej, ale również od efektywnego dialogu ze wszystkimi partnerami (w tym na linii władze-mieszkańcy) oraz działań wszystkich członków wspólnoty samorządowej.

Stąd też nowa Strategia Stargard 2030 uwzględnia szerszą perspektywę niż tylko zapowiedź działań, które władze miasta proponują do przeprowadzenia w okresie obowiązywania dokumentu. Czynniki niepewności, które mocno ujawniły się w ostatnim okresie (kryzys klimatyczny, istotne procesy społeczne, pandemia i jej wpływ na gospodarkę i stosunki społeczne, nie w pełni jasny przyszły kierunek kształtowania ustroju samorządu terytorialnego) sprawiają, że szczegółowe planowanie działań w okresie nadchodzących 10 lat obarczone jest sporą niedokładnością. Obstawanie przy dotychczasowym podejściu do formułowania strategii raczej nie przełożyłoby się na jej całościowe wdrożenie. Stąd też konieczne jest uwzględnienie w dokumencie innego wymiaru – zawarcia w niej także zamierzeń i zobowiązań dotyczących wszystkich członków wspólnoty samorządowej.

Dlatego Strategia Rozwoju Stargardu jest dokumentem całej wspólnoty samorządowej, czyli wszystkich mieszkańców miasta. Główna odpowiedzialność za jej sformułowanie i realizację leży po stronie władz miasta, ale prawdziwą wartością Strategii będzie suma przedsięwzięć, jakie zostaną zrealizowane przez wszystkich interesariuszy: instytucje publiczne, mieszkańców, organizacje społeczne, firmy i wszystkich, którzy swą energię wykorzystują w Stargardzie.

ZASADY REALIZACJI STRATEGII

Naczelną zasadą działania w ramach realizacji Strategii ma być **ZINTEGROWANE PODEJŚCIE**. Przekłada się to na następujące zagadnienia, które będą musiały znaleźć odzwierciedlenie zarówno w treści Strategii, jak i przyszłym systemie zarządzania jej wdrażaniem:

- **Przełamywanie tzw. silosowości** (czyli odrębnego, niepowiązanego działania w poszczególnych sferach rozwoju miasta) - większość wyznaczonych zadań wymaga pracy w różnych dziedzinach, a tym samym zaangażowania więcej niż jednej komórki organizacyjnej;
- **Koordinacja wewnętrzna i zewnętrzna** – na skuteczność podejmowanych działań i osiąganie trwałych efektów wpływ mają i będą miały różne czynniki o charakterze zewnętrznym i wewnętrznym. Należy je na bieżąco śledzić i uwzględniać w realizowanych zadaniach;
- **Rozwijanie komplementarności** – realne korzyści ze zintegrowanego podejścia pojawiają się wtedy, gdy udaje się uzyskać więcej dzięki optymalnemu dopasowaniu podejmowanych działań – wymaga to dobrej współpracy oraz kreatywnego i innowacyjnego myślenia;
- **Elastyczność dla efektywności** – skuteczne działanie w zmieniającym się otoczeniu wymaga unikania sztywnych i wydłużających procesy procedur, a także gotowości do elastycznego dostosowywania i wprowadzania zmian, żeby te procesy optymalizować.

Pozostałe zasady realizacji Strategii to:

- **Szeroka i ciągła partycypacja społeczna** – udział mieszkańców nie tylko w formułowaniu strategii i kształtu poszczególnych przedsięwzięć z niej wynikających, ale i w jej realizacji (chodzi także o zobowiązania dotyczące całości wspólnoty samorządowej);
- **Gotowość do szerokiej i otwartej współpracy** – także z partnerami, z którymi występuje kolizja lub sprzeczność interesów – otwarty i szczery dialog może być kluczem do rozwiązania złożonych problemów, w myśl zasady „wszystkie ręce na pokład”;
- **Transparentność** – cykliczne monitorowanie i raportowanie procesu realizacji Strategii oraz rzetelna ewaluacja w środku (*mid-term*) i po zakończeniu wdrażania strategii (*ex-post*).

for Marcin Federowicz

WIZJA ROZWOJU MIASTA

Aby wszyscy mieszkańcy miasta (a także Ci, którzy planują w nim zamieszkać) wiedzieli, do czego wszystkimi swoimi działaniami dążą władze miasta, potrzebna jest jasno i prosto sformułowana wizja rozwoju. Wizja obrazuje stan, do którego dążą bezpośrednio lub pośrednio wszystkie działania Strategii, jak i inne dokumenty strategiczne, a w konsekwencji wieloletnie, kierunkowe działania.

Wizja rozwoju miasta, którą do 2030 roku wspólnie urzeczywistniać będą władze miasta oraz interesariusze Strategii, to:

Mieszkaj, pracuj, odkrywaj!

Stargard to w 2030 roku miasto bardzo dobrych warunków życia. Szeroka oferta mieszkaniowa, przyjazne i zielone miasto, bezpieczne przestrzenie publiczne, zróżnicowana, stale rosnąca oferta spędzania czasu wolnego (sport i rekreacja, kultura, hobby, wolontariat) to czynniki aktywizujące wszystkie grupy mieszkańców oraz zachęcające nowych mieszkańców do osiedlania się. Stargard już dziś ma wszelkie podstawy, aby świadomie i konsekwentnie zbudować wizerunek miasta zielonego i błękitnego, które funkcjonuje w „ludzkiej skali” – łatwo się po nim poruszać, a struktura urbanistyczna czyni je przyjaznym i estetycznym. Ale wyzwania XXI wieku wymagają również by potencjał ten rozwinąć i uzupełnić, by nadać miastu wyjątkowego charakteru- w zakresie wyglądu, funkcjonalności, atmosfery i relacji społecznych, co uczyni go szczególnie korzystnym miejscem do życia. Stargard 2030 to miasto, które z każdym dniem jest coraz silniejszą i aktywną wspólnotą mieszkańców, przykładającą szczególną wagę do otwartości, tolerancji, bezpieczeństwa, inicjatyw międzypokoleniowych, włączenia społecznego. Bardzo ważnym akcentem jest równocześnie kompleksowe wsparcie i działanie na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami poprzez zwiększanie dostępności, we wszystkich jej aspektach: od dostępności architektonicznej przez dostępność cyfrową, informacyjno-komunikacyjną, aż po zapewnianie dostępności poszczególnych usług publicznych.

Stargard w roku 2030 to dynamiczne, silne gospodarczo i konkurencyjne miasto, w którym każdy aktywny mieszkaniec może podjąć atrakcyjną i ciekawą pracę, zgodną ze swoimi aspiracjami i ambicjami. Jest to możliwe dzięki ciągle rosnącej liczbie przedsiębiorstw polskich i zagranicznych, m.in. w obu parkach przemysłowych (Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii i Stargardzki Park Przemysłowy) oraz dzięki otwartości i przyjazności miasta dla osób przedsiębiorczych. Gospodarni, czyli równocześnie aktywni i odpowiedzialnie gospodarujący zasobami

przedsiębiorcy, urzędnicy i mieszkańcy stanowią wyróżnik miasta. Te czynniki są podstawą ciągle rosnącej konkurencyjnej pozycji Stargardu w regionie, kraju i Europie jako miasta dużych możliwości, zróżnicowanej ofercie miejsc pracy oraz wysokich zarobków.

Stargard w 2030 roku to miasto, w którym osoba w każdym wieku ma cały wachlarz możliwości realizowania własnych celów, ambicji i pasji, w którym mieszkańcy są dumni z dziedzictwa kulturowego i gotyckich budowli, świadomi bogatej tradycji i historii miasta. W 2030 roku Stargard jest miastem przyciągającym: nowych mieszkańców, którzy widzą wysoką jakość życia oraz prężność rozwoju miasta; rodziny, które mają dostępne godne warunki zamieszkania; osoby z całego subregionu, które znajdują tu szeroką ofertę usługową, handlową, edukacyjną i spędzania czasu wolnego; inwestorów, którzy szukają dobrze wykwalifikowanych profesjonalistów; turystów, coraz bardziej świadomych wartości kulturowych i różnorodnej oferty miasta dla osób w każdym wieku.

CEL GŁÓWNY

Głównym celem Strategii STARGARD 2030 jest:

Ciągle wzmacnianie atrakcyjności Stargardu jako miejsca zamieszkania i realizacji celów życiowych i biznesowych, prowadzone zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, przez aktywny samorząd, w partnerstwie z mieszkańcami oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi.

Cele strategiczne

Cel główny Strategii będzie realizowany poprzez osiągnięcie trzech celów strategicznych. Łącznie osiągnięcie wszystkich celów Strategii ma urzeczywistniać sformułowaną wizję rozwoju miasta do 2030 roku. Organizm miejski funkcjonuje w złożony sposób, w związku z czym każdy z celów obejmuje szereg zagadnień i wskazać można jego różne wymiary. Każdy, biorąc pod uwagę jego osobiste priorytety i sposób postrzegania rzeczywistości, może ogólnie sformułowane cele

rozumieć w różny sposób. Dlatego niezbędne jest doprecyzowanie priorytetów poprzez przełożenie celów na planowane kierunki działań oraz konkretne zadania.

Cele strategiczne Stargardu to:

CEL 1: PRZYJAZNY STARGARD

CEL 2: GOSPODARNY I KONKURENCYJNY STARGARD

CEL 3: ZDROWY STARGARD

Wyznaczone cele strategiczne stawiają przed sobą nie tylko władze Stargardu (oczywiście od nich zależeć będzie tworzenie odpowiednich warunków dla jej wdrożenia), ale cała wspólnota samorządowa miasta. W efekcie dotyczyć one mają nie tylko urzędników i polityków, ale każdej osoby, kto mieszka lub funkcjonuje w tym mieście. Aby więc w realizację Strategii silniej włączyć wszystkich – podmioty „zbiorowe” takie jak instytucje, firmy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, jak i każdego indywidualnie, w tym przedsiębiorców, społeczników, i wszystkich innych mieszkańców Stargardu – poszczególnym celom przypisano „hasła” mające stanowić wezwanie do wspólnego działania, wysiłku, postanowienia. Mają one przekładać dany cel na klarowne i zrozumiałe „wspólne” zobowiązanie wspólnoty samorządowej oraz nadawać Strategii dodatkowy wymiar i uzupełniać zapisane w niej wskaźniki osiągnięcia oczekiwanych rezultatów zaplanowanych działań.

CEL 1: PRZYJAZNY STARGARD

Przyjazny Stargard to takie miasto, w którym „chce się żyć”, niezależnie od wieku, zawodu, stanu majątkowego. W związku z tym, realizacja tego celu będzie dotyczyć działań, które będą w swej sumie sprawiać, że Stargard to miasto, w którym żyje się wygodnie, bezpiecznie i przyjemnie.

PRIORYTET miasta stanowi przyciąganie nowych mieszkańców i dbałość o jakość życia dotychczasowych.

Przedkłada się na szczególne wysiłki władz miasta w następujących obszarach:

- Estetyka i funkcjonalność miasta (planowanie i zagospodarowanie przestrzenne);
- Oferta i polityka mieszkaniowa;

- Atrakcyjna oferta miasta i jakość usług publicznych – z punktu widzenia różnych grup społecznych i wiekowych, w tym osób ze szczególnymi potrzebami;
- Promocja zamieszkania/pozostawania w Stargardzie;
- Poczucie bezpieczeństwa.

POZOSTAŁE kwestie związane z osiągnięciem celu „Przyjazny Stargard” to w szczególności:

- Spójność i integracja społeczna;
- Wspieranie aktywności mieszkańców – kreowanie rozwoju w partnerstwie z mieszkańcami i grupami interesariuszy oraz zachęta do aktywności, wspieranie oddolnych inicjatyw oraz rozwój dialogu społecznego;
- Wspieranie tworzenia tzw. zielonych miejsc pracy, w szczególności w sektorze ekonomii społecznej;
- Współpraca z innymi partnerami w regionie, kraju i za granicą – w tym organizacja Międzynarodowego Zjazdu Hanzy w 2026 r.

HASŁA:

STARGARD- KONSTELACJA KULTURY

STARGARD- MIASTO DO POLUBIENIA Z WZAJEMNOŚCIĄ

STARGARD- MIASTO DLA KAŻDEGO Z POMYSŁEM NA JUTRO

CEL 1 ma przede wszystkim wymiar społeczny – odnosi się do relacji społecznych oraz społecznych zachowań. Niemniej jednak, aby ten cel był osiągalny ważne jest także tworzenie w przestrzeni miasta warunków do pożądanых zmian i procesów społecznych (wymiar przestrzenny). Potrzeba dla realizacji tego celu przeprowadzenia inwestycji publicznych i prywatnych, finansowania usług publicznych oraz kreowania/wzbogacania wizerunku żyjącego i aktywnego miasta nadają mu także wymiar gospodarczy.

„W Stargardzie w 30 minut można pieszo dostać się do każdego celu”
wypowiedź mieszkańca w czasie spaceru badawczego

CEL 2: GOSPODARNY I KONKURENCYJNY STARGARD

Cel „gospodarny i konkurencyjny Stargard” dotyczy działań w kilku wymiarach. Najważniejszy z nich to prowadzenie działań, które będą stale zwiększać dostępność, wybór i jakość miejsc pracy dla stargardzian. Bazując na infrastrukturze przyciągającej inwestorów, kulturze współpracy z biznesem czy ofercie edukacyjnej, władze miasta nieprzerwanie dążą do tego, aby każdy mieszkaniec mógł realizować swoje cele zawodowe, a co najważniejsze – godnie zarabiać. Ważna jest przy tym świadomość procesów globalnych i reagowanie na procesy makroekonomiczne, takie jak rosnące koszty pracy w Polsce i zagrożenie przenoszenia produkcji do krajów o niższych kosztach pracy.

Drugi wymiar gospodarności to takie gospodarowanie zasobami miasta, które jest dobre nie tylko „tu i teraz”, ale także przynosić będzie korzyści w przyszłości, w tym dla naszych dzieci, wnuków i kolejnych pokoleń.

Konkurencyjność oznacza zaś zdolność do skutecznego przyciągania nowych inwestycji, inwestorów, mieszkańców. Po pierwsze z uwagi na sprzyjające warunki prowadzenia biznesu, po drugie z racji obiektywnie ocenianej wysokiej jakości życia i usług publicznych, a po trzecie dobrego wizerunku bazującego na oryginalnych pomysłach i dobrze nagłośnionych inicjatywach. Tego typu inicjatywy w zakresie szeroko pojętego życia miejskiego (kultura, przestrzeń publiczna, aktywność mieszkańców, ochrona środowiska i klimat, mobilność, wsparcie przedsiębiorczości, itp.) będą poszukiwane i promowane.

PRIORYTET miasta stanowi wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy oraz rozwój gospodarczy miasta.

Przedkłada się na szczególne wysiłki władz miasta w następujących obszarach:

- Dalsze przyciąganie inwestorów i budowanie pozycji Stargardu jako miasta o silnym i zróżnicowanym przemyśle;
- Aktywne i sprawne wspieranie rozwoju przedsiębiorstw – zarówno dużych i średnich, jak i tych najmniejszych;
- Edukacja młodzieży i dorosłych dla rozwoju lokalnych kadr nowoczesnej gospodarki.

POZOSTAŁE kwestie związane z osiągnięciem celu „Gospodarny i konkurencyjny Stargard” to w szczególności:

- Optymalne gospodarowanie zasobami przestrzeni, ziemi, wody i energii, a także zasobami finansowymi;
- Dbłość o dziedzictwo kulturowe i oferta kulturalna przyciągająca turystów;
- Stałe rozwijanie sprawności Urzędu Miejskiego, z otwartością na inteligentne rozwiązania, innowacje i szanse zewnętrzne.

HASŁA:

STARGARD BEZ PLASTIKU

PŁACĘ PODATKI I STARGARD TWORZĘ!

WSZYSCY DBAMY O STARGARD

ECOSTARGARD

CEL 2 ma wyraźnie wymiar gospodarczy – chodzi w nim o budowanie poprzez rozwój bazy podatkowej trwałego dobrobytu miasta i jego mieszkańców. Rozwój gospodarczy znajduje na bieżąco odzwierciedlenie w zagospodarowaniu i przekształceniach obszaru miasta, co podkreśla znaczenie wymiaru przestrzennego tego celu. Równoległym warunkiem koniecznym dobrobytu jest właściwe gospodarowanie tym, co się posiada – przemyślane inwestowanie (m.in. na bazie dialogu społecznego) oraz dbłość (zbiorowa i indywidualna) o zasoby, którymi dysponuje wspólnota. Wymiar społeczny w tym kontekście okazuje się również istotny.

„Ważne, aby przekonać mieszkańców do lokalnego patriotyzmu, do szukania usług i towarów u lokalnych przedsiębiorców”

wypowiedź mieszkańca w czasie spaceru badawczego

CEL 3: ZDROWY STARGARD

W czasie, kiedy opracowywana była Strategia, świat ogarnięty był pandemią COVID-19. Przypomniła ona wszystkim, jak ważne jest zdrowie. Co istotne, pokazała także, jak kruche i wrażliwe są wszelkie sektory rozwoju oraz jak wszyscy jesteśmy zależni od globalnych procesów. Powoduje to, że Stargard postanowił postawić zdrowie mieszkańców jako strategiczny cel do 2030 roku. Dotyczy on nie tylko ciągłego poprawiania warunków wpływających na zdrowie każdego ze stargardzian, ale także kreowanie miasta, które tym czynnikiem przyciągać będzie nowych mieszkańców.

PRIORYTET miasta stanowi ambitne podejście do wyzwań klimatycznych oraz stałe zwiększanie jakości życia w Stargardzie.

Przedkłada się na szczególne wysiłki władz miasta w następujących obszarach:

- Nowatorskie i skuteczne działania adaptacyjne i mitygacyjne;
- Rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym poprzez przyłączanie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej zasilanej w coraz większym stopniu z geotermalnego źródła ciepła;
- Rozwój ekonomii cyrkularnej;
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (zwłaszcza zwiększanie zdolności retencyjnych oraz dbanie o utrzymanie i rozwój zieleni wysokiej);
- Tworzenie warunków (w tym rozbudowa infrastruktury) sprzyjających poruszaniu się pieszo i na rowerze;
- Promocja zdrowego stylu życia, w tym zwłaszcza w zakresie aktywności fizycznej i nawyków żywieniowych.

POZOSTAŁE kwestie związane z osiągnięciem celu „Zdrowy Stargard” to w szczególności:

- Poprawa jakości i dostępności wszystkich usług publicznych związanych bezpośrednio i pośrednio ze zdrowiem;
- Rozwijanie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego jako narzędzia integracji mieszkańców i utrzymania ich w dobrej formie;
- Wprowadzanie przez jednostki publiczne oraz promowanie wśród mieszkańców i przedsiębiorstw programów prozdrowotnych (zgodnie z ideą *well-being*).

HASŁA:

STOSUJEMY MIKRORETENCJĘ!

DOBRY KLIMAT DLA STARGARDU

ROWEREM PRZEZ STARGARD

W ZDROWYM STARGARDZIE ZDROWY DUCH

AKTYWNY STARGARD

CEL 3 ma wymiar zarówno przestrzenny (dostosowanie do wyzwań klimatycznych oznacza przekształcenia w przestrzeni miejskiej) jak i społeczny (gdy chodzi o poprawę dostępu do usług publicznych, jak i promocję prozdrowotnych zmian w zachowaniach mieszkańców). Równocześnie jednak inicjowane przez realizację tego celu działania (np. inwestycje budowlane, innowacje w zakresie usług społecznych, tzw. „srebrna” ekonomia) pobudzać powinny ruch inwestycyjny i przedsiębiorczość w Stargardzie nadając także temu celowi wymiar gospodarczy.

„Potrzebujemy ograniczenia emisji spalin w mieście”
wypowiedź mieszkańca w ankiecie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kierunki działań Strategii są zaprojektowane i przyporządkowane do dziesięciu kluczowych sfer rozwoju miasta. Sfery te to:

- **Środowisko i klimat;**
- **Odporna i konkurencyjna gospodarka;**
- **Zatrzymanie i przyciągnięcie mieszkańców;**
- **Włączenie społeczne;**
- **Przestrzeń miasta i mobilność;**
- **Mieszkalnictwo;**
- **Kompleksowa rewitalizacja;**
- **Kultura i dziedzictwo;**
- **Obywatelski Stargard;**
- **Zarządzanie inteligentnym miastem.**

Poszczególne sfery świadomie nie zostały przyporządkowane poszczególnym celom strategicznym, bowiem zgodnie z nadrzędną zasadą zintegrowanego podejścia, ich realizacja będzie dotyczyć różnych celów Strategii. Dla każdego kierunku indykatywnie określono, w jakim stopniu jego realizacja będzie przyczyniać się do osiągnięcia poszczególnych celów strategicznych (od zera do trzech gwiazdek).

Wskazane poniżej kierunki działań Strategii dotyczą zwłaszcza priorytetów, o których mowa jest w opisach celów strategicznych.

Należy zwrócić uwagę, że wskazano priorytetowe kierunki działań Strategii, natomiast są one rozwijane i uzupełniane przez działania określone w dokumentach planistycznych i programowych niższego rzędu (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych i in.) oraz w dokumentach wykonawczych.

W ramach każdej z wyróżnionych sfer wskazano najistotniejsze zadania/programy/działania realizujące zdefiniowane kierunki działań. Należy je traktować jako wiodące przedsięwzięcia z punktu widzenia osiągnięcia celów Strategii. Ich realizacja pozwoli osiągnąć konkretne rezultaty wyznaczonych kierunków działań. Świadomie jednak nie powiązano ich z poszczególnymi kierunkami, gdyż część z nich łączy w sobie elementy więcej niż jednego z tych kierunków. Podobnie jak w przypadku kierunków działań na skali od zera do trzech gwiazdek indykatywnie

określono, w jakim stopniu realizacja przedsięwzięcia wpisze się w osiągnięcie każdego z celów strategicznych.

I. Środowisko i klimat					
Kierunki działań			Stopień osiągania celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
I.1	Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury	<p>Zazielenianie miasta – rozwój terenów zieleni – zwiększanie nasadzeń lub zwiększanie liczby terenów;</p> <p>Działania związane z zapobieganiem skutkom deszczy nawalnych i propagowaniem retencji wody, itp. zwiększanie retencji i powierzchni biologicznie czynnych m.in. przez przeciwdziałanie zabetonowywaniu powierzchni oraz „odbetonowywanie” przestrzenne (takie jak np. tworzenie zielonych przestrzeni dla mieszkańców osiedli);</p> <p>Dążenie do objęcia 100% nieruchomości systemem kanalizacji sanitarnej, rozwój systemu sieci kanalizacyjnych, promowanie gromadzenia wody deszczowej, użycia szarej wody.</p>	★★	★	★★★
I.2	Dążenie do „zeroenergetyczności” miasta	<p>Działania dotyczące zmniejszania zużycia energii przez wszystkie podmioty publiczne i prywatne w mieście;</p> <p>Transformacja energetyczna miasta; rozwój wykorzystania OZE (odnawialnych źródeł energii), w tym poprzez przyłączanie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej zasilanej w coraz większym stopniu z geotermalnego źródła ciepła;</p> <p>Rozwijanie energetyki rozproszonej;</p> <p>Programy dotyczące przejścia na ekologiczne systemy ogrzewania;</p> <p>Termomodernizacja.</p>	★	★★	★★★
I.3	Promowanie zachowań proklimatycznych wśród mieszkańców	Przedsięwzięcia zorientowane na promowanie i utrwalanie ekologicznych zachowań komunikacyjnych;	★★	★	★★★

		Zachęty dot. ekologicznego ogrzewania i budownictwa.			
I.4	Gospodarne wykorzystanie zasobów - przejście do gospodarki cyrkularnej (gospodarki o obiegu zamkniętym)	<p>Działania związane z ograniczeniem ilości odpadów produkowanych przez instytucje publiczne, prywatne i gospodarstwa domowe;</p> <p>Wspieranie przedsięwzięć związanych z przetwarzaniem odpadów, powtórным użyciem, ograniczeniem nadmiernej konsumpcji;</p> <p>Zachęty i projekty dot. ekologicznego stylu życia z poszanowaniem zasobów, dot. np. kultury współdzielenia (sharing economy).</p>	★	★★	★★★
Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
I.A	Całkowita eliminacja najbardziej szkodliwych palenisk indywidualnych („kopciuchów”) do 2025 r. (np. Zachodniopomorski Program Antysmogowy, Program „Czyste Powietrze” oraz ich kontynuacja)	Obniżenie szkodliwych emisji z palenisk indywidualnych. Pozytywny wpływ na jakość powietrza.	★★	★★	★★★
I.B	Nowe tereny zieleni / nowe nasadzenia/odtworzenie zieleni, w tym w pasach drogowych	Zwiększenie liczby drzew i powierzchni terenów z zielenią wysoką. Pozytywny wpływ na jakość powietrza.	★★	★	★★★
I.C	Ochrona i urządzenie terenów nadrzecznych pod hasłem „Stargard nad Iną”	Otwarcie miasta na rzekę, większe wykorzystanie potencjału Iny	★★★	★	★★
I.D	Ogrody deszczowe na terenie skwerów, osiedli i parków	<p>Zwiększenie powierzchni i potencjału retencji wody na terenie Stargardu. Ograniczenie zagrożenia stwarzanego przez deszcze nawalne. Zwiększenie powierzchni i jakości terenów zieleni (m.in. na terenie osiedli Letniego, Chopina, Pyrzyckiego, w kwartałach mieszkaniowych w Śródmieściu);</p> <p>Zwiększenie mikroretencji na terenach prywatnych (np. zakładów pracy) i podległych władzom miasta (szkół, przedszkoli, OSIR itp.).</p>	★★	★★	★★

I.E	Niskoemisyjne budynki miejskie (nowe lub modernizowane)	Zmniejszenie zapotrzebowania na energię w budynkach miejskich.	★	★★★	★★
I.F	Program „Stargard bez plastiku”	Ograniczenie zużycia plastiku w Stargardzie (w strukturach podległych władzom miasta i poza nim).	★	★★★	★★
I.G	Pozostałe działania ukierunkowane na ambitne, kompleksowe przedsięwzięcia dotyczące odporności miasta na zmiany klimatu	Adaptacja i mitygacja, budowanie odporności miasta na zjawiska wywołane zmianami klimatycznymi.	★★	★★	★★★
I.H	Rewaloryzacja parków/plant	Poprawa jakości terenów zieleni.	★★	★	★★
I.I	Przygotowanie koncepcji i etapowe wdrożenie modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnej	Poprawa sprawności i niezawodności sieci, w tym efekty prośrodowiskowe.	★★★	★★	★★

„Wprowadzić wodę do świadomości mieszkańców Stargardu”

II. Odporna i konkurencyjna gospodarka					
Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
II.1	Zwiększanie liczby różnorodnych, dobrze płatnych miejsc pracy	Rozwijanie programów i projektów dotyczących edukacji i kadr dla nowoczesnej gospodarki; Rozwijanie palety terenów przemysłowych i wykorzystanie trendu reindustrializacji Europy; Budowanie palety zachęt dla inwestorów różnej wielkości we współpracy z instytucjami rządowymi i międzynarodowymi; Wsparcie lokalnych stargardzkich przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności usługowej lub handlowej (doradcze, szkoleniowe, promocyjne).	★★	★★★	★
II.2	Wykorzystanie potencjału tzw. srebrnej gospodarki	Wspieranie kreowania i rozwijania komercyjnych usług i produktów dla seniorów (nie tylko lokalnych, ale także tych spoza Stargardu).	★	★★★	★★

II.3	Edukacja techniczna i innowacyjność	Inwestowanie w edukację, zwłaszcza techniczną młodzieży; Rozwijanie oferty edukacyjnej; Edukacja nieformalna mająca na celu rozwój kompetencji kluczowych (kompetencji przyszłości).	★★	★★★	★
II.4	Inwestycja w talenty	Tworzenie i rozwijanie kultury innowacji, promocja innowacji; Kreowanie przestrzeni i wsparcia doradczego dla młodych, innowacyjnych firm; Wsparcie rozwoju zawodowego aktywnych młodych stargardzian (zaawansowane szkolenia, doradztwo, mentoring i in.) .	★★	★★★	★
II.5	Rozwijanie współpracy stargardzkich przedsiębiorców – z mikro- małych, średnich i dużych przedsiębiorstw	Wspieranie dalszego rozwoju sieci współpracy firm ze szczególnym akcentem na MŚP oraz firmy rozpoczynające działalność oraz przedsiębiorstwa społeczne; Budowanie kultury współpracy biznesu z nauką.	★★	★★★	★
II.6	Rozwijanie ekonomii społecznej	Wspieranie rozwijania działalności gospodarczej przez lokalne podmioty ekonomii społecznej i solidarnej, m.in. poprzez ich uwzględnianie w realizacji usług publicznych (np. z zakresu polityki społecznej).	★★	★★★	★★
Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
II.A	Rozwój infrastruktury w PPNT i SPP	Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw.	★	★★★	★
II.B	Inkubator dla MŚP	Tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy i atmosfery dla rozwoju przedsiębiorczości.	★★	★★★	★

III. Zatrzymanie i przyciągnięcie mieszkańców					
Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
III.1	Kompleksowe działania zwiększające atrakcyjność zamieszkiwania w Stargardzie i ją promujące	Wsparcie dla tych młodych, którzy chcą pozostać lub osiedlić się w Stargardzie;	★★★	★★	★

		Działania skłaniające mieszkańców Stargardu do powstrzymania się przed wyprowadzką lub trwałego sformalizowania pobytu w mieście; Współpraca z przedsiębiorcami (wspólne działania promocyjne i informacyjne, mapowanie potrzeb, skalowanie wspólnych działań).			
III.2	Przyciąganie talentów	Aktywne, celowane działania dotyczące zachęcania profesjonalistów wybranych branż (m.in. obecnych w SPP i PPNT) do osiedlania się w Stargardzie (współpraca z uczelniami, aktywna promocja w sieciach społecznościowych i in.).	★★	★★★	★
III.3	Konsekwentne budowanie wizerunku miasta jako coraz lepszego miejsca do życia	Cykliczna promocja miasta (w regionie, kraju, wybranych krajach) z jego walorami i akcentem na wysoką jakość życia, dostępną ofertę mieszkaniową i szerokie możliwości kariery (m.in. w SPP i PPNT).	★★★	★★★	★★
III.4	Poprawa jakości usług publicznych	Poprawianie jakości i dostępności usług publicznych, w tym zwłaszcza edukacyjnych; Zwiększanie palety usług publicznych realizowanych przez sektor ekonomii społecznej.	★★★	★	★★★
Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
III.A	Stargardzka Karta Mieszkańca - kontynuacja i rozszerzenie zakresu (w ramach programu Stargard VITA!)	Rozwój systemu korzyści dla osób zameldowanych w Stargardzie, zwłaszcza poprzez dostęp do usług publicznych na preferencyjnych zasadach. Powstrzymanie mieszkańców przed wyprowadzką i przyciągnięcie nowych.	★★★	★★★	★

IV. Włączenie społeczne

Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
IV.1	Wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży oraz	Kompleksowe działania wspierające rozwój dzieci i młodzieży, obejmujące m.in.: w tym	★★★	★	

	budowanie ich tożsamości lokalnej	wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży; rozwijanie bazy służącej edukacji i realizowaniu zainteresowań; sport i kulturę; budowanie tożsamości lokalnej, dumy i związania z miastem.			
IV.2	Przedsięwzięcia dotyczące zwiększania bezpieczeństwa (ekonomicznego, zdrowotnego i in.)	Różnorodne, przedsięwzięcia ukierunkowane na rozwijanie palety wsparcia oraz podnoszenia jakości i dostępności usług publicznych w zakresie zdrowia mieszkańców, bezpieczeństwa ekonomicznego (pomoc społeczna, zapobieganie ubóstwu i in.).	★ ★ ★	★	★
IV.3	Efektywne wsparcie potrzebujących	Zwiększenie liczby miejsc wsparcia środowiskowego Rozwój opieki dziennej i całodobowej dla niepełnosprawnych seniorów; Wprowadzenie systemu teleopieki; Edukacja włączająca dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego w szkołach ogólnodostępnych; Poprawa dostępu do edukacji dla uczniów z niepełnosprawnościami.	★ ★ ★	★	★
IV.4	Kontynuacja wsparcia rozwoju i aktywności organizacji społecznych	Wsparcie powstawania nowych organizacji; Wspieranie istniejących organizacji społecznych w kierunkach zgodnych z celami rozwoju miasta; Wsparcie ze szczególnym akcentem na organizacje zajmujące się: wspieraniem osób w kryzysie bezdomności, ubogich itd.; młodzieżą; zdrowym stylem życia, kulturą; Tworzenie zachęt i wspieranie realizacji zadań publicznych w myśl zasady subsydiarności przez podmioty ekonomii społecznej.	★ ★ ★	★	★ ★
IV.5	Kompleksowe działania dotyczące aktywizacji i wsparcia seniorów	Kontynuowanie i rozwój działań związanych z aktywizacją, integracją i wsparciem seniorów.	★ ★ ★	★	★
IV.6	Aktywne, innowacyjne działania wobec grup i osób wykluczonych	Rozwijanie, obok standardowych metod, nowych i efektywnych działań wspierających osoby, rodziny czy grupy wykluczone	★ ★ ★	★	★

		(najuboższych, bezdomnych i in.) i zagrożonych wykluczeniem (np. tzw. ubogich pracujących); Kontynuacja i rozwój stargardzkiego modelu wsparcia wymagających tego grup społecznych w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych i rozwiązywaniu towarzyszących temu problemów; wspieranie osób w kryzysie bezdomności; Rozszerzenie programu mieszkań wspomaganych.			
IV.7	Innowacyjne projekty wspierające osoby niepełnosprawne i ich rodziny	Rozwój oraz wspieranie inicjatyw i nowych form wsparcia w opiece nad osobą niepełnosprawną (opieka wytchnieniowa - dzienna i całodobowa, asystent osoby niepełnosprawnej i in.); Pomoc dorosłym osobom niepełnosprawnym w ramach rządowego programu "Centra opiekuńczo-mieszkalne" i innych programów.	★ ★ ★	★	★ ★ ★
Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
IV.A	Zdrowie dla wszystkich	Łatwiej dostępne usługi zdrowotne dla wszystkich mieszkańców; Poprawa zdrowia wszystkich grup mieszkańców; Zdrowy tryb życia stargardzian.	★ ★ ★	★	★ ★ ★
IV.B	Kontynuacja programu „Potrzebny dom”	Bezpieczeństwo i efektywne wsparcie osób i grup społecznych w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem osób w kryzysie bezdomności .	★ ★ ★	★	★ ★
IV.C	Stargardzcy Seniorzy	Wysoka jakość życia i szeroka oferta aktywności dla stargardzkich seniorów.	★ ★ ★	★	★ ★ ★
IV.D	Stargard dla dzieci i młodzieży	Aktywna młodzież, zdrowe dzieci i młodzież; Młodzież dumna z mieszkania w Stargardzie; Młodzież mająca możliwość rozwijania swoich pasji i	★ ★ ★	★ ★	★ ★ ★

zainteresowań, mająca dostęp do alternatywnych form edukacji.

„Więcej inwestować w młodzież!”

wypowiedź mieszkańca w ankiecie

V. Przestrzeń miasta i mobilność

Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
V.1	Zrównoważony rozwój przestrzenny niwelujący obecnie występujące deficyty w strukturze przestrzennej (kontynuacja przebudowy struktury funkcjonalno-przestrzennej)	<p>Kształtowanie policentrycznego układu sprzyjającemu minimalizowaniu potrzeby przemieszczania się na duże odległości (modernizacja i rozbudowa dzielnicowych centrów usługowo – handlowych z bliskim dostępem do usług publicznych);</p> <p>Koordinacja rozwoju przestrzennego z powstawaniem sieci niskoemisyjnego transportu (transport publiczny, trasy rowerowe i piesze – „skręcanie drogi”);</p> <p>Przekształcenia w centrum miasta – centrotwórcze funkcje, wysokiej jakości zabudowa, przyjazna i bezpieczna przestrzeń, zieleń;</p> <p>Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym odpowiedzi na wyzwania klimatyczne (m.in. zieleń wysoka, retencja, OZE);</p> <p>Aktywny dialog z gminami sąsiadującymi w zakresie koordynacji polityk przestrzennych.</p>	★★	★	★★
V.2	Kreowanie systemu mobilności zrównoważonej w Stargardzie	<p>Rozwijanie i promowanie oferty ekologicznego oraz niezawodnego transportu publicznego (w tym w wymiarze ponadlokalnym we współpracy w ramach SOM);</p> <p>Aktywna polityka parkingowa (parkingi P+R, strefy K+R, strefa ograniczonego parkowania w centrum);</p> <p>Uspokojenie ruchu w centrum (m.in. strefy piesze, woonyerfy – atrakcyjne przestrzenie publiczne „wyrównujące” prawa wszystkich</p>	★★★	★★	★★★

		uczestników ruchu), wyeliminowanie ruchu tranzytowego z centrum na rzecz systemu obwodnicowego.			
V.3	Aktywna gospodarka nieruchomościami	Aktywna gospodarka nieruchomościami służąca rozwojowi miasta w zgodzie z kierunkami polityki przestrzennej i celami strategicznymi.	★★	★★	★
V.4	Bezpieczeństwo i wygoda pieszych i ruchu rowerowego, ze szczególnym uwzględnieniem aspektu eliminacji barier i zagrożeń dla defaworyzowanych uczestników ruchu	Transformacja infrastruktury transportowej w kierunku pierwszeństwa i bezpieczeństwa pieszych oraz ruchu rowerowego; Uwzględnianie potrzeb defaworyzowanych użytkowników ruchu (osoby starsze, z niepełnosprawnościami, itp.) w każdym przypadku projektowania inwestycji transportowych i kształtowania lub modernizowania przestrzeni publicznej.	★★★	★	★★★
V.5	Aktywne, ciągłe promowanie kultury rowerowej w mieście	Programy wobec różnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, pracujący i in.) promujące przemierzanie się na rowerze jako domyślny sposób przemierzania się.	★		★★★
Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
V.A	Współpraca z partnerami na rzecz rozwoju SKM(Szczecińska Kolej Metropolitalna)	Działania na rzecz wprowadzenie biletu metropolitalnego oraz uruchomienie połączenia do Kłuczewa i wykorzystanie go do przejazdów wewnątrzmijskich (przystanki „Osiedle” i „Kłuczewo”).	★★★	★	★
V.B	Obwodnica północna	Uspokojenie ruchu samochodowego w centrum miasta, tworzenie przestrzeni przyjaznej dla pieszego i rowerzysty.	★★	★	★
V.C	Plac Wolności i ul. Wyszyńskiego	Uspokojenie ruchu samochodowego w centrum miasta, tworzenie przestrzeni przyjaznej dla pieszego i rowerzysty.	★★★	★	★★
V.D	Przebudowa ul. Szczecińskiej	Uspokojenie ruchu samochodowego w centrum miasta, tworzenie przestrzeni przyjaznej dla pieszego i rowerzysty.	★★	★	★

V.E	Zmiana jakości przestrzeni osiedli (jako projekt pilotażowy os. Zachód, w dalszej kolejności inne lokalizacje)	Poprawa jakości życia, odbetonowanie, zmiana jakości przestrzeni.	★★★	★	★★
V.F	Program „Rowerowy Stargard” mający na celu zwiększanie udziału roweru w strukturze podróży w mieście (rozwój tras i dróg rowerowych oraz działania promocyjne)	Poprawa bezpieczeństwa rowerzystów.	★★★	★	★★★
V.G	Dążenie do sformułowania i spisania z gminami ościennymi zasad współdziałania – wzajemnych oczekiwań i warunków współpracy (przede wszystkim w zakresie polityki przestrzennej oraz dostępu do usług publicznych)	Uzyskanie przejrzystości w zakresie struktury korzyści i kosztów (nie tylko finansowych) dla poszczególnych gmin oraz ich mieszkańców wynikających z procesu „wysysania” zabudowy oraz mieszkańców miasta przez sąsiednie gminy.	★★	★★★	
V.H	Wprowadzenie innowacji w mobilności miejskiej (systemy zarządzania ruchem, elektromobilność, Internet rzeczy i in.)	Większa efektywność mobilności w mieście, poprawa jakości powietrza.	★★	★★	★

„Transport publiczny – regularna i gęsta sieć”

wypowiedź mieszkańca w czasie spaceru badawczego

VI. Mieszkalnictwo					
Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
VI.1	Zapewnianie dostępności mieszkań dla różnych grup dochodowych i różnych grup społecznych (młodych, rodzin, seniorów, nowych mieszkańców), także jako istotna przewaga w europejskiej konkurencji o mieszkańca	<p>Budowa mieszkań czynszowych z wykorzystaniem Funduszu Dopłat oraz podejmowanie nowych inwestycji przez TBS;</p> <p>Wykorzystanie doświadczeń TBS w zakresie innowacyjnych przedsięwzięć dla podejmowania nowych inicjatyw inwestycyjnych i społecznych;</p> <p>Doskonalenie współpracy z deweloperami w celu optymalizacji udziału sektora prywatnego w rozwoju Stargardu.</p>	★★★	★★	★
VI.2	Poprawa standardu tkanki mieszkaniowej	Modernizacja zasobu komunalnego i organizacja mechanizmów wspierających lub pobudzających inwestycje modernizacyjne w	★★	★★	★

		prywatnym, spółdzielczym i komunalnym zasobie mieszkaniowym.			
VI.3	Polityka wsparcia najemców w trudnej sytuacji finansowej	System obniżek czynszów w zasobach komunalnych, zmniejszanie skali najmu socjalnego oraz system oddłużania najemców i zapobiegania zadłużeniom.	★ ★ ★		★
VI.4	Tworzenie korzystnych warunków dla lokowania budownictwa mieszkaniowego, w tym jednorodzinne w granicach administracyjnych Stargardu	Działania planistyczne, inwestycyjne i organizacyjne sprawiające, że budownictwo mieszkaniowe w Stargardzie będzie konkurencyjne (pod względem jakości, dostępności do usług publicznych i standardu przestrzeni miejskiej) w stosunku do innych opcji.	★ ★ ★	★ ★ ★	★
Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
VI.A	Włączenie oferty mieszkań STBS do programu Stargard VITA!	Przyciągnięcie nowych mieszkańców do Stargardu poprzez sformułowanie specjalnej oferty STBS dla nowych mieszkańców lub osób, które miasto chce „zatrzymać” – z dopuszczeniem opłacenia partycypacji przez przedsiębiorców lub miasto.	★ ★ ★	★ ★	
VI.B	Wzmocnienie roli STBS jako podmiotu realizującego politykę miasta m.in. poprzez rozwój jego oferty oraz budowanie wizerunku modelowego inwestora mieszkaniowego nadającego ton inwestycjom w mieście (kształtującego standard zabudowy mieszkaniowej, realizującego cele społeczne i klimatyczne, podejmującego inwestycje poprawiające wizerunek miasta i jego strukturę urbanistyczną).	Poszerzenie oferty mieszkaniowej dla osób o średnich dochodach - np. budowa nowych mieszkań z partycypacją, program dojścia do własności; Stale podnoszenie standardu nowej zabudowy mieszkaniowej w Stargardzie.	★ ★ ★	★ ★	
VI.C	Zwiększenie zasobów mieszkaniowych miasta	Poszerzenie oferty mieszkaniowej dla osób o niskich dochodach.	★ ★ ★	★ ★	
VI.D	Program przygotowania infrastrukturalnego terenów pod nową zabudowę oraz sprzedaży tych gruntów pod budownictwo mieszkaniowe (os. Pyrzyckie, Giżynek,	Stworzenie korzystnych warunków dla powstawania w Stargardzie nowej prywatnej zabudowy mieszkaniowej charakteryzującej się wysokimi	★ ★	★ ★ ★	★

	Lotnisko, os. Kossaka), w tym zadbanie o ich przyszłe zagospodarowanie w standardzie miasta przyjaznego (np. poprzez zbywanie gruntów pod mieszkalnictwo wielorodzinne pod warunkiem przedłożenia koncepcji urbanistyczno-architektonicznej)	walorami architektonicznymi, użytkowymi i urbanistycznymi.			
VI.E	Budowa infrastruktury edukacyjnej towarzyszącej nowej zabudowie mieszkaniowej – nowe budynki oświatowe i infrastruktura przyszkolna	Rozwój kształcenia i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	★★★	★	★★

„Większa dostępność do mieszkań dla młodych, których nie stać na kredyt”

wypowiedź mieszkańca w ankiecie

VII. Kompleksowa rewitalizacja					
Kierunki działań			Stopień osiągania celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
VII.1	Wykorzystanie narzędzi ustawy o rewitalizacji, również w celu optymalizacji finansów lokalnych	Określenie specjalnej strefy rewitalizacji oraz inne działania zwiększające potencjał montażu finansowych na rzecz m.in. poprawy stanu nieruchomości, przestrzeni oraz infrastruktury na obszarze rewitalizacji.	★★	★★★★	★
VII.2	Integracja i aktywizacja społeczności lokalnych	Organizacja lokalnych miejsc spotkań, domów sąsiedzkich, wspierania oddolnych inicjatyw; Ugruntowanie współpracy z organizacjami społecznymi na obszarach objętych rewitalizacją. Wiązanie procesów inwestycyjnych związanych z rewitalizacją z reintegracją społeczno-zawodową.	★★★	★	★
VII.3	Rozwijanie palety projektów rewitalizacyjnych	Włączenie w proces rewitalizacji właścicieli nieruchomości, wspólnot, lokalnego biznesu w celu efektywnego osiągnięcia celów rewitalizacji; Stymulowanie rozwoju ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji.	★	★★	★

Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
VII.A	Stworzenie na obszarze rewitalizacji miejsc aktywności lokalnej/domów sąsiedzkich – urządzonych drobnym kosztem miejsc, w których mieszkańcy i organizacje społeczne mogą spotykać się i podejmować działania społecznie użyteczne	Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju aktywności społecznej, w tym spółdzielni socjalnych; Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości.	★★★		★
VII.B	Urządzenie bulwarów nad Kanałem Młyńskim i zagospodarowanie terenów przyległych do kanału	Kształtowanie przyjaznej i atrakcyjnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji tworzącej warunki dla pożądanych zmian społecznych i gospodarczych.	★★★	★	★
VII.C	Modernizacja zabudowy komunalnej w rejonie ul. Wojska Polskiego wraz z przekształceniem jej otoczenia	Poprawa warunków zamieszkania – standardu mieszkaniowego zasobu komunalnego oraz jakości otaczającej przestrzeni miejskiej; Zwiększanie poziomu włączenia społecznego.	★★★	★★	★

VIII. Kultura i dziedzictwo					
Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
VIII.1	Wspieranie kultury i infrastruktury czasu wolnego dla zwiększania jakości życia w mieście	Ciągłe rozwijanie oferty kulturalnej dla wszystkich grup odbiorców, szczególnie młodzieży i osób wykluczonych/ zagrożonych wykluczeniem; Działania kulturalne jako element społecznych działań w ramach rewitalizacji; Tworzenie innowacyjnych miejsc i wydarzeń związanych z czasem wolnym (sport, rekreacja, kultura, zainteresowania itd.).	★★★	★	
VIII.2	Wykorzystanie cennych historycznie i kulturowo obiektów na nowe funkcje	Nadanie nowych funkcji cennym obiektom, z poszanowaniem i wyeksponowaniem wartości historycznej.	★★	★★	★

VIII.3	Dziedzictwo jako zasób	Dbałość o bogate dziedzictwo Stargardu w celu tworzenia wizerunku miasta atrakcyjnego turystycznie.	★★★	★★	★
VIII.4	Promocja dziedzictwa miasta i budowanie jego potencjału turystycznego	Promocja w kraju i za granicą; Rozwijanie palety usług i atrakcji turystycznych.	★★★	★★★	
VIII.5	Kultura jako podstawa tożsamości	Projekty (zwłaszcza dla dzieci i młodzieży) ukierunkowane na poczucie związania z miastem i dumy z zamieszkiwania w nim, bazujące na dziedzictwie materialnym i niematerialnym miasta.	★★★	★	
Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
VIII.A	Program rozwoju oraz budowa oferty wokół działań Stargardzkiego Centrum Nauki oraz Książnicy	Podniesienie jakości życia w Stargardzie – poprawa oferty czasu wolnego i impuls dla aktywności kulturalno-naukowej.	★★★	★	
VIII.B	Modernizacja amfiteatru połączona z dostosowaniem go do wyzwań klimatycznych – proklimatyczny Amfiteatr 2.0	Przywrócenie funkcjonalności istotnego miejsca na mapie Stargardu z uwzględnieniem odpowiedzi na wyzwania klimatyczne („odbetonowanie” powierzchni).	★★★	★	★
VIII.C	Nadanie nowej funkcji Dworcowi Wąskotorowemu	Efektywne wykorzystanie przestrzeni kulturowej miasta.	★★	★	★
VIII.D	Trasa Muzealna	Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego, stworzenie nowego produktu turystycznego, nadanie nowych funkcji basztom bramom.	★★★	★	★
VIII.E	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (OSIR, lodowisko w parku Chrobrego, podniesienie standardu stadionu)	Podniesienie jakości życia w Stargardzie – poprawa oferty czasu wolnego i impuls dla zachowań prozdrowotnych.	★★★	★	★★
VIII.F	Organizacja Dni Hanzy w 2026 utrwalających wizerunek Stargardu jako miasta atrakcyjnego i otwartego oraz stanowiących dodatkowy impuls rozwoju gospodarczego i współpracy	Promocja miasta oraz aktywizacja mieszkańców przy okazji organizacji wydarzenia o zasięgu międzynarodowym.	★★	★	

IX. Obywatelski Stargard

Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Cel 1	Cel 2	Cel 3
IX.1	Rozwój aktywności obywatelskiej różnych grup mieszkańców	<p>Stwarzanie warunków dla rozwoju Trzeciego Sektora, w tym w sferach związanych z czasem wolnym dla młodzieży, ekologią, rozwijaniem talentów i umiejętności itd.;</p> <p>Ciągłe działania na rzecz aktywizowania mieszkańców Stargardu i budowania poczucia sprawstwa, promowanie i rozwój budżetu obywatelskiego (w tym wykorzystanie Stargardzkiego Budżetu Obywatelskiego do promowania proekologicznych zachowań poprzez wydzielenie w nim osobnej kwoty tylko na projekty dot. ekologii);</p> <p>Rozwój, wzmacnianie i promowanie aktywności obywatelskiej różnych grup mieszkańców;</p> <p>Rozwijanie współpracy z radą senioralną i radą młodzieżową - Młodzieżowym Zespołem Doradczym Prezydenta Miasta;</p> <p>Promowanie roli społeczników i wolontariuszy.</p>	★★★	★	★
IX.2	Innowacyjne przedsięwzięcia angażujące dzieci i młodzież	<p>Rozwijanie palety działań i przedsięwzięć aktywizujących dzieci i młodzież, zwłaszcza w celu zdrowego stylu życia, „oderwania od ekranów”, budowania tożsamości lokalnej i wzmacniania aktywności społecznej;</p> <p>Wspieranie działań młodzieży mających na celu samoorganizację, rozwój i promocja wolontariatu, wspieranie liderów młodzieżowych;</p> <p>Włączenie młodzieży w realizację budżetu partycypacyjnego - uruchomienie Młodzieżowego Budżetu Obywatelskiego w celu intensyfikacji działań aktywizujących młodzież i włączając ich w procesy decyzyjne - mając na uwadze zasadę "nic o nas bez nas" - opracowanie i realizacja projektu mającego na celu zapoznanie młodzieży szkolnej z ideą MBO (zajęcia wprowadzające, zajęcia</p>	★★★	★	★

		<p>warsztatowe, wybór projektów i ich realizacja);</p> <p>Rozwój systemu wsparcia inicjatyw młodzieżowych - kształcenie kadr pracujących z młodzieżą, wyłonienie i kształcenie liderów młodzieżowych;</p> <p>Kontynuacja dobrych praktyk m.in. programu Sieci Szkół Promujących Zdrowie.</p>			
IX.3	Dialog międzypokoleniowy	<p>Działania ukierunkowane na współpracę w ramach wspólnoty lokalnej (w tym inicjatywy międzypokoleniowe), żeby likwidować bariery wynikające z różnic międzypokoleniowych, a także podtrzymywać i wzmacniać relacje społeczne (budowanie tożsamości lokalnej).</p>	★★★		★★
Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
IX.A	Inkubator inicjatyw społecznych	Stworzenie systemowego mechanizmu wsparcia tworzenia i rozwoju inicjatyw i organizacji oddolnych.	★★	★★	★
IX.B	Aktywna młodzież	Znaczący wzrost aktywności młodzieży i dzieci, zwiększenie postaw obywatelskich, rozwinięty wolontariat.	★★	★	★
IX.C	Trzeci Sektor w Stargardzie	<p>Wysoka aktywność organizacji społecznych w mieście;</p> <p>Korzyści dla mieszkańców wynikające z działalności i oferty organizacji społecznych w różnych aspektach życia: zdrowia, kultury, sportu, rekreacji, zainteresowań, filantropii i in.</p>	★★	★★	★

„W mieście powinna powstać Rada Biznesu, dla wspólnych działań władz miasta i lokalnych przedsiębiorców”

wypowiedź przedsiębiorcy w czasie wywiadu

X. Zarządzanie inteligentnym miastem					
Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
X.1	Cyfryzacja Stargardu	Cyfryzacja procedur urzędowych, zapewniania usług publicznych,	★★★	★★	★

		informacji, zarządzania infrastrukturą i in.			
X.2	Budowanie gotowości na nowe formy finansowania rozwoju i funkcjonowania miasta	Przedsięwzięcia i projekty oparte na partnerstwach i montażach finansowych (partnerstwo publiczno-prywatne, partnerstwa publiczno-publiczne, publiczno-społeczne) dla zwiększenia potencjału finansowania działań rozwojowych w dobie recesji i „odbudowy” światowej gospodarki „Smart city” - wdrażanie systemów i projektów zwiększania efektywności funkcjonowania miasta dzięki zastosowaniu nowych technologii	★★	★★	★
X.3	Rozwijanie potencjału instytucjonalnego Urzędu Miejskiego i jednostek podległych	Ciągłe szkolenie, motywowanie i doskonalenie kadry urzędniczej dla zwiększania efektywności funkcjonowania Urzędu Miasta i jednostek podległych	★★	★★	★★
Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
X.A	Realizacja przedsięwzięcia PPP w celu wykreowania wielofunkcyjnej i niskoemisyjnej zabudowy o charakterze wielkomiejskim z wykorzystaniem zasobu gruntów miejskich („Stargardzka Wenecja” lub inny)	Realizacja przedsięwzięć miastotwórczych przy wykorzystaniu prywatnego finansowania. Nabycie kompetencji do podejmowania przez Urząd Miejski zaawansowanych formalnie projektów przynoszących miastu wielorakie korzyści.	★★	★★★	★
X.B	Program wymiany stażowej urzędników z innymi samorządami w Polsce (być może też za granicą) w celu transferu dobrych praktyk i podnoszenia kwalifikacji kadr urzędniczych	Podnoszenie kwalifikacji urzędników, promocja miasta poprzez dzielenie się z innymi samorządami doświadczeniami Stargardu. Budowanie sieci współpracy międzysamorządowej.		★★	
X.C	Plan udostępniania jak najszerszej palety spraw urzędowych, administracyjnych i konsultacyjnych (w Urzędzie Miejskim i podmiotach podległych) na platformach cyfrowych oraz dostępu on-line do danych i informacji miejskich	Zwiększanie dostępności do usług i spraw urzędowych, w tym także dla osób ze szczególnymi potrzebami.	★★	★★★	

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Każde miasto, w tym Stargard, jest złożoną strukturą funkcjonalno-przestrzenną zmieniającą się w czasie i mającą swoją historię. W historii miasta można wyodrębnić kolejne etapy rozwoju struktury przestrzennej wraz z ich głównymi elementami: centrami, osiami kompozycji i dominantami, w kontekście planowanych zmian. Głównymi celami rozwoju przestrzennego miasta, które pozwolą zapewnić wzrost poziomu jakości życia mieszkańcom powinny być integracja kompozycji przestrzennej, zrównoważenie rozwoju przestrzennego, rewitalizacja obszarów zaniedbanych i rewaloryzacja zespołów zabudowy historycznej oraz przeciwdziałanie zagrożeniu powodziowemu.

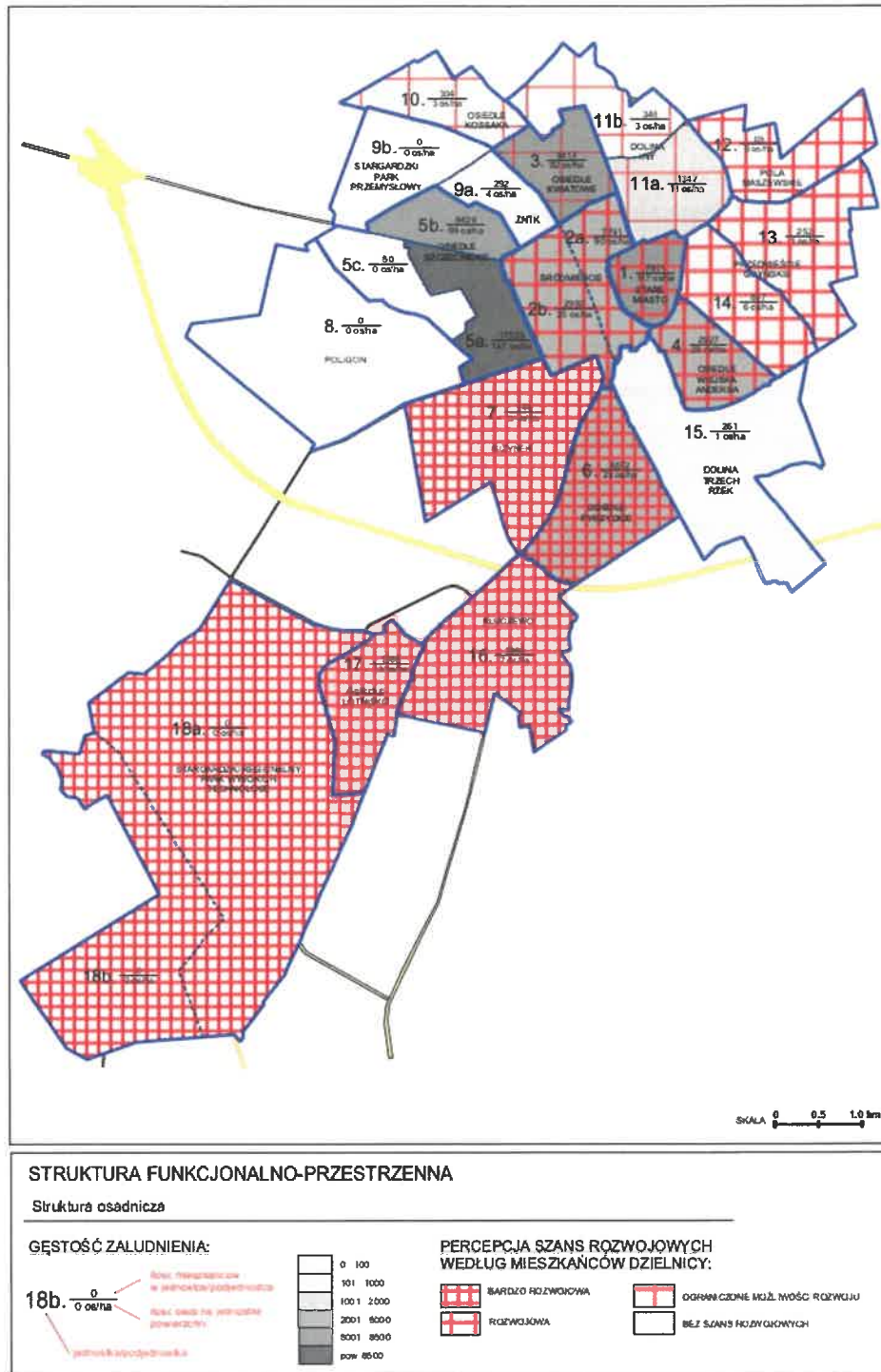
Procesy inwestycyjne w przestrzeni Stargardu ukierunkowane będą na:

- poprawę jakości zabudowy i infrastruktury obszaru rewitalizacji, który wymaga interwencji przede wszystkim w zakresie tkanki mieszkaniowej,
- rozwój terenów przemysłowych – w Stargardzie funkcjonują dwa główne obszary przemysłowe, Stargardzki Park Przemysłowy oraz Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii, SPP posiada już pełną infrastrukturę niezbędną do lokowania nowych przedsiębiorstw, dlatego dalsze wysiłki inwestycyjne należy skupić na PPNT,
- zagospodarowanie kluczowych obszarów mieszkalnictwa, położonych poza centrum w celu stworzenia samowystarczalnych osiedli z dostępem do szerokiego wachlarza usług publicznych i komercyjnych, tak aby odciążyć centrum miasta,
- otwarcie miasta na tereny położone nad rzeką Iną i Kanałem Młyńskim, aby wykorzystać ich potencjał turystyczny i rekreacyjny i stworzyć zielone, ekologiczne enklawy na terenie miasta,
- przebudowa kluczowych ciągów komunikacyjnych stanowić będzie motor zmian w centralnej przestrzeni miasta, których rezultatem będzie m.in. uspokojenie ruchu samochodowego w centrum i zmiana funkcjonalności przestrzeni na bardziej przyjazną pieszym i rowerzystom.

Struktura została zwizualizowana na 2 planszach:

- pierwsza - przedstawiająca sieć osadniczą,

- druga - obrazująca podział funkcjonalny przestrzeni według funkcji: mieszkaniowej, przemysłowej, terenów rekreacji, wypoczynku i zieleni, obszary strategicznej interwencji, układ komunikacyjny i infrastrukturę zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz.

Działania Strategii w przestrzeni

Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna będzie rezultatem koncentracji wysiłków inwestycyjnych w następujących obszarach:

- Obszar rewitalizacji wymaga zaangażowanie środków szczególnie w zakresie poprawy jakości tkanki mieszkaniowej z naciskiem na sektor komunalny oraz były budynki komunalne przekazane w ręce prywatne przy braku nakładów na ich remonty,
- W Parku Przemysłowym Nowoczesnych Technologii pozostaje bogata oferta terenów inwestycyjnych, których uruchomienie wymaga rozbudowy istniejącej infrastruktury drogowej i technicznej,
- Oferta kluczowych terenów mieszkaniowych zapewniająca uzbrojone nieruchomości z dostępem do sieci dróg, położone w obszarze istniejących osiedli z dostępem do usług publicznych i komercyjnych, obejmująca mieszkalnictwo jedno – i wielorodzinne,
- Otwarcie miasta na wodę. Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne terenów przy rzece Inie i nad Kanałem Młyńskim w połączeniu z ciągłym polepszaniem jakości miejskich terenów zielonych,
- Uspokojenie ruchu samochodowego w centrum miasta dzięki wyprowadzeniu go poza centrum – na projektowaną Obwodnicę Północną – oraz przebudowę ulicy Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Placu Wolności i większe otwarcie ich na ruch pieszzy i rowerowy, połączone z poprawą dostępności transportem publicznym i podniesieniem jakości przestrzeni.

POLITYKA PRZESTRZENNA

Podstawowym dokumentem określającym politykę przestrzenną w Stargardzie, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (dalej: *studium*). Na jego podstawie (tak, aby nie naruszać ustaleń studium) uchwalane są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (dalej: *plany miejscowe*) w celu ustalenia przeznaczenia terenów oraz określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy. Jeśli więc wąsko rozumieć ustawowy wymóg zawarcia w Strategii STARGARD 2030 ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, to będą one adresowane do tych aktów prawnych oraz organów, które je przygotowują i uchwalają. Niemniej jednak akty te definiują jedynie określone ramy dla zagospodarowania przestrzennego, które będą następnie wypełniane treścią przez właścicieli nieruchomości i inwestorów (publicznych i prywatnych) – w zależności od rygoryzmu planów miejscowych dysponują oni mniejszą lub większą swobodą w tym zakresie. Dodatkowo niedoskonałości krajowego systemu planistycznego w praktyce poza kontrolą lokalnej polityki przestrzennej pozostawiają decyzje o warunkach zabudowy, które nie muszą być spójne ze studium, a mogą co do zasady być uzyskane na terenach, dla których nie uchwalono planu miejscowego (ok. 60% powierzchni Stargardu). Złożoność sytuacji pogłębia istnienie tzw. specustaw, które wyłączają część inwestycji publicznych spod jurysdykcji systemu planistycznego. W końcu wreszcie na ostateczny kształt zagospodarowania przestrzeni miasta wpływa szereg działań lub decyzji, które dotyczą zagadnień wykraczających poza system planowania i zagospodarowania przestrzennego (np. obrotu nieruchomościami, trendów społecznych, wykorzystania nowych technologii, itd.).

Powyższe okoliczności powodują, że w rzeczywistości rozwój przestrzenny miasta nie zależy wyłącznie od władz miasta, ale jest determinowany przez działania różnych osób i podmiotów. Tym samym rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej Stargardu powinny zostać sformułowane pod adresem nie tylko władz miasta, ale wszystkich osób i podmiotów, którzy będą mieli na niego wpływ. W szczególności dotyczyć one będą tych członków wspólnoty samorządowej, którzy swymi działaniami lub rozstrzygnięciami bezpośrednio lub pośrednio oddziaływać będą na przestrzeń miejską.

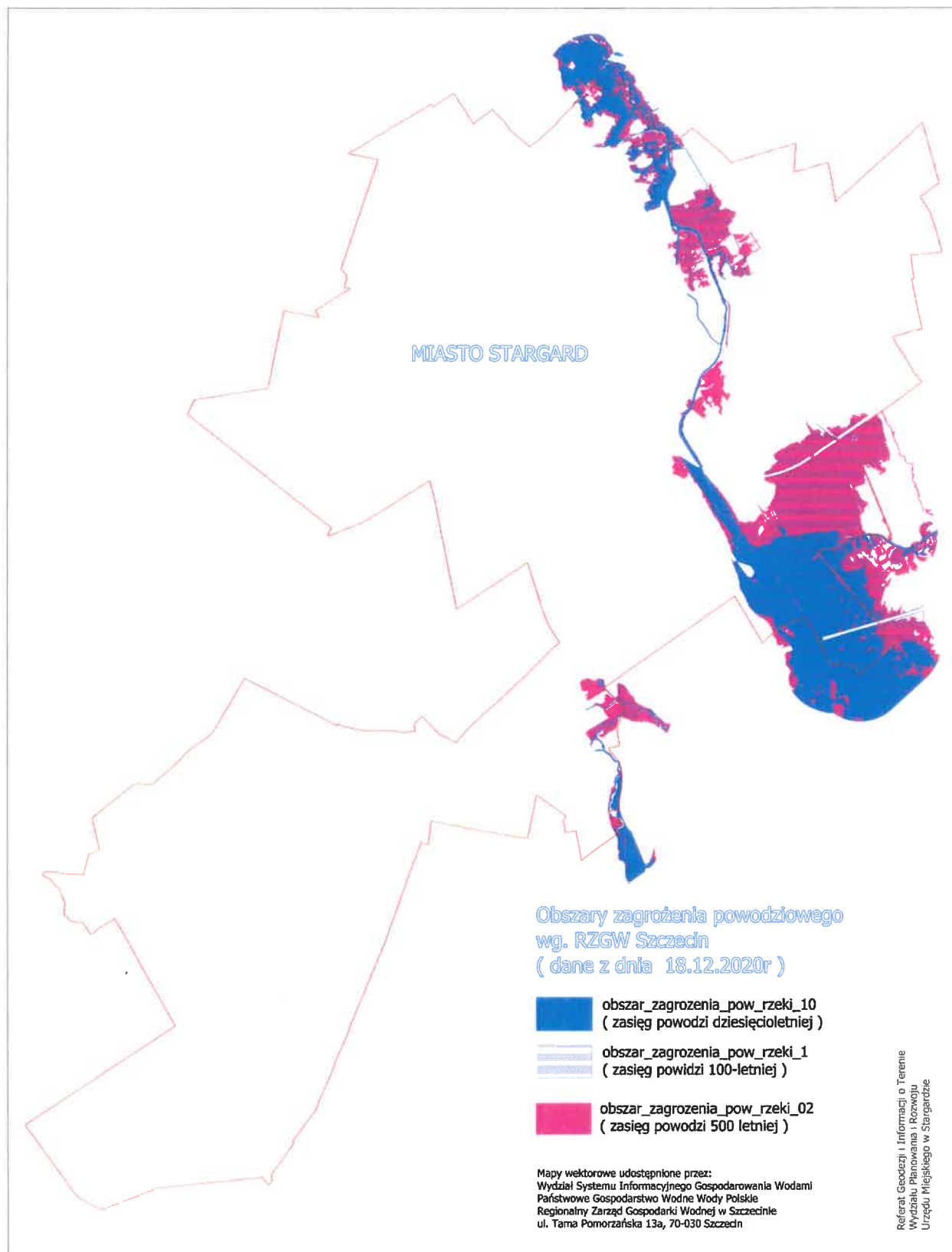
„Jak najmniej betonować”
wypowiedź mieszkańca w czasie spaceru badawczego

Nadrzędną rolę wobec rekomendacji mają ustalenia strategii w zakresie polityki przestrzennej – te mają charakter konkretny i stanowią zobowiązanie władz miasta do sprecyzowanych działań, w tym zawarcia określonych treści w aktach planowania przestrzennego.

I tak, uwzględniając cele Strategii STARGARD 2030, – tak, aby ułatwić, usprawnić lub nadać odpowiedni priorytet zaplanowanym w niej kierunkom działań i zadaniom – jako ustalenia w zakresie polityki przestrzennej wskazuje się:

- kontynuowanie uchwalania planów miejscowych w celu uzyskania pełnego pokrycia planistycznego na wszystkich obszarach, na których koncentruje się nowa zabudowa oraz na obszarach wymagających planu miejscowego w celu ochrony ich przed zabudową,
- prowadzenie przez władze miasta aktywnej gospodarki nieruchomościami – na tyle, na ile pozwalają na to obowiązujące ramy prawne i możliwości budżetowe – w celu przyczyniania się do osiągnięcia celów Strategii STARGARD 2030 oraz realizacji planów miejscowych (m.in. poprzez scalenia i podziały, zbywanie nieruchomości gruntowych z uwzględnieniem przedłożonej przez nabywcę koncepcji urbanistyczno-architektonicznej zagospodarowania, przedsięwzięcia o charakterze PPP, w których koncepcja zagospodarowania jest jednym z kryteriów wyboru partnera, korzystanie z prawa pierwokupu, a w razie konieczności – także z wywłaszczenia),
- dążenie do praktycznego wdrożenia priorytetu (np. poprzez tworzenie korzystnych warunków) dla inwestycji typu „*brownfield*” (ponowne wykorzystanie terenu/budynku zamiast budowy na dotąd niezagospodarowanym terenie),
- zapobieganie inwestycjom w nieuzasadniony sposób zwiększającym w skali miasta zasięg powierzchni nieprzepuszczalnych lub prowadzących do nieracjonalnych/niepotrzebnych wycinek drzew,
- co do zasady lokalizowanie zabudowy poza granicami wyznaczonych w treści studium terenów szczególnego zagrożenia powodzią oraz zabezpieczenie na tych terenach 30 cm powyżej rzędnej wód powodziowych o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% istniejącej oraz ewentualnej nowej zabudowy (dla której konieczne jest uzyskanie pozwolenia wodno-prawnego), a ponadto stosowanie na tych terenach ograniczeń, o których mowa w art. 77. ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r. poz. 310 ze zm.).

Mapa obszarów zagrożonych powodzią

- zawarcie w uchwalanych lub aktualizowanych aktach planistycznych treści, które tworzyć będą warunki dla skutecznej odpowiedzi na wyzwania związane z kryzysem klimatycznym (zmiany klimatyczne, dążenie do neutralności energetycznej, zanieczyszczenie środowiska, oszczędzanie dostępnych zasobów), w szczególności chodzi o:
  - określenie parametrów urbanistycznych (powierzchnia biologicznie czynna, wskaźniki parkingowe) w zależności od lokalnych uwarunkowań, ale w taki sposób, aby sprzyjały one realizacji celów Strategii STARGARD 2030,
  - uwzględnienie rozwiązań służących zrównoważonej mobilności (zapewnienie w możliwie najszerszych obszarach miasta dostępności pieszej do szerokiego zakresu usług publicznych, kształtowanie przestrzeni miejskiej, zwłaszcza w centrum, w sposób podporządkowany priorytetowi dla ruchu pieszego, rowerowego i obsługi transportem publicznym) w tym takich, których katalog zawarto w Zintegrowanym Planie Mobilności Miejskiej dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego na lata 2016-2023,
  - uwzględnienie potrzeb prowadzenia na terenie Stargardu aktywnej polityki klimatycznej (rozwój terenów zieleni i zieleni przyulicznej, zalesianie, korzystanie z ciepła systemowego, dopuszczenie rozproszonych instalacji OZE, małej i mikroretencji, wymóg ekologicznych rozwiązań w zakresie systemów ogrzewania i odprowadzania ścieków, tworzenie warunków dla zacienienia, ochrona terenów otwartych i innych z zakazem zabudowy z racji niekorzystnych dla budownictwa warunków ekofizjograficznych lub bez możliwości odprowadzenia ścieków i wód deszczowych do kanalizacji, korygowanie struktury przestrzennej miasta pod kątem kształtowania policentrycznej struktury minimalizującej potrzebę przemieszczania się samochodem),
  - odzwierciedlenie statusu ośrodka subregionalnego i ważnego bieguna SOM – tworzenie warunków, zwłaszcza na obszarze centralnym miasta, do kształtowania atrakcyjnej i przyjaznej przestrzeni publicznej oraz lokalizacji funkcji miastotwórczych oraz większych założeń wielofunkcyjnych,
- podjęcie przez władze miasta i podległe im podmioty aktywnych działań (bezpośrednio jako inwestorzy czy pośrednio poprzez działania organizacyjne lub promocyjne) w kierunku realizacji treści uchwalonych planów miejscowych oraz realizacji celów Strategii STARGARD 2030,
- dążenie do zagospodarowywania lub kształtowania wymagających przekształcenia terenów miasta w oparciu o spójne koncepcje programowo-przestrzenne uwzględniające cele Strategii STARGARD 2030, co oznacza potrzebę:

- przełożenia opracowanych już koncepcji na ustalenia aktów planowania przestrzennego,
- zbywania przez miasto nieruchomości pod duże założenia inwestycyjne pod warunkiem zaproponowania przez nabywcę koncepcji urbanistyczno-architektonicznej zagospodarowania realizującej cele Strategii STARGARD 2030 (dotyczy także ewentualnego podejmowania wspólnych przedsięwzięć z prywatnymi partnerami w formule PPP),
- opracowania nowych koncepcji programowo-przestrzennych dla obszarów ich dotąd pozbawionych, przy czym przynajmniej w odniesieniu do obszarów o kluczowym znaczeniu dla rozwoju miasta ma się to odbywać w wyniku przeprowadzenia konkursu architektoniczno-urbanistycznego,
- aktywny udział w debacie publicznej – w celu z jednej strony poznania opinii mieszkańców, a z drugiej edukowania i uświadamiania w zakresie złożonych zależności i mechanizmów w przestrzeni obszarów zurbanizowanych – dotyczących kluczowych wyzwań polityki przestrzennej Stargardu i otaczającego go obszaru funkcjonalnego (zwłaszcza w odniesieniu do konsekwencji rozpraszania zabudowy wokół Stargardu – zjawiska zachodzącego poza bezpośrednią kontrolą władz miasta, co nie uwalnia od potrzeby tłumaczenie mechanizmu i skutków tego procesu dla Stargardu).

„Potrzebne stworzenie deptaka w centrum miasta”

wypowiedź mieszkańca w ankiecie

Równocześnie wszystkim członkom wspólnoty samorządowej Stargardu rekomenduje się podejmowanie działań inwestycyjnych oraz dokonywanie innych wyborów i rozstrzygnięć mających bezpośredni lub pośredni wpływ na przestrzeń Stargardu i otaczającego go obszaru funkcjonalnego w taki sposób, aby:

- w miarę możliwości korzystać z odnawialnych źródeł energii (w tym lokalnych), podłączenia do miejskiego systemu ciepłowniczego oraz systemu kanalizacji,
- preferować korzystanie z obiektów handlowych i usługowych położonych albo w sąsiedztwie miejsca zamieszkania lub pracy albo w centrum Stargardu,
- różnicować – w zależności od potrzeb, warunków i odległości – sposób i środki przemieszczania się po mieście tak, aby minimalizować negatywny wpływ na środowisko,
- nie niszczyć, psuć lub zaśmiecać przestrzeni publicznych oraz wizerunku, estetyki i dziedzictwa kulturowego miasta,
- dbać o jakość, porządek i „zazielenienie” tych przestrzeni półpublicznych i prywatnych, na które ma się wpływ, a które oddziałują na estetykę i wizerunek miasta,

- kształtować zabudowę i zagospodarowanie nieruchomości w sposób nie rodzący konfliktów sąsiedzkich oraz przyczyniający się do tworzenia miasta przyjaznego oraz przygotowanego na wyzwania klimatyczne (potrzeba zieleni, zacienienia, powierzchni biologicznie czynnej, mikroretencji),
- w przypadku zmiany miejsca zamieszkania wybierać lokalizację (najlepiej na terenie miasta Stargard) zaopatrzoną w infrastrukturę techniczną oraz z łatwym dostępem do infrastruktury społecznej i usług publicznych oraz obsługą transportem publicznym.

Istotny wpływ na trendy rozwojowe w Stargardzie, w tym pośrednio na przestrzeń miasta, ma i będzie mieć polityka przestrzenna gmin sąsiadujących, a także Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i całego województwa zachodniopomorskiego. Tak więc polityka przestrzenna Stargardu musi objąć postulaty wobec tych „zewnętrznych” polityk, a władze miasta artykułować swe stanowisko oraz starać się - przy wykorzystaniu dostępnych sobie mechanizmów - podejmować działania na rzecz urzeczywistnienia tych postulatów. Ich podstawą nie są partykularne interesy, ale spoczywający solidarnie na wszystkich zainteresowanych gminach obowiązek prowadzenia polityki zrównoważonego rozwoju i minimalizowania zagrożeń klimatycznych.

W odniesieniu do gmin sąsiadujących (gmina wiejska Stargard, gmina Kobylanka, gmina Warnice) oczekuje się prowadzenia aktywnej polityki przestrzennej (w szczególności poprzez uchwalanie lub zmianę planów miejscowych) przeciwstawiającej się powstawaniu nowej, zwłaszcza rozproszonej zabudowy mieszkaniowej. W szczególności chodzi o taką zabudowę, wobec mieszkańców której nie będą w pełni zaspokajane usługi publiczne, w wyniku czego będą oni naturalnie ciężać ku zaspokajaniu tych usług w Stargardzie. Ponadto od gmin sąsiadujących oczekuje się koordynacji z miastem Stargard kierunków rozwoju przestrzennego, także w kontekście rozmieszczenia sieci drogowej (w tym dróg rowerowych i ciągów pieszych), sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, obiektów infrastruktury społecznej, obszarów chronionych i wolnych od zabudowy. Konsekwentne działanie na rzecz pożądanej aktywności i działań przestrzennych gmin ościennych musi być elementem polityki przestrzennej Stargardu.

W odniesieniu do Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i całego województwa zachodniopomorskiego postuluje się uwzględnianie w dokumentach strategicznych i planistycznych oraz bieżących rozstrzygnięciach zarządczych i inwestycyjnych:

- Stargardu jako ośrodka rangi subregionalnego w zakresie przypisywanej mu roli oraz lokowanych funkcji ponadlokalnych,

- potrzeb w zakresie regularnej obsługi Stargardu (także w podróżach wewnątrzmijskich) sprawnym kolejowym transportem aglomeracyjnym,
- potencjału kulturowego Stargardu jako czynnika rozwoju turystyki i gospodarki,
- potrzeby zacieśniania koordynacji polityk przestrzennych gmin w ramach SOM, w szczególności gmin miejskich z otaczającymi je gminami wiejskimi.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)

OSI WOJEWÓDZKIE

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 wskazuje, że identyfikacja i delimitacja OSI na terenie województwa zachodniopomorskiego odbywa się na bazie obszarów funkcjonalnych wskazanych w Planie Zagospodarowania Województwa Zachodniopomorskiego oraz że zgodnie z powyższym polityka terytorialna w stosunku do obszarów strategicznej interwencji województwa zachodniopomorskiego będzie adresowana do dwóch podstawowych poziomów obszarów funkcjonalnych: obszaru funkcjonalnego o znaczeniu ponadregionalnym – miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Szczecina, obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym oraz obszaru problemowego o szczególnej w skali województwa kumulacji niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych – Specjalnej Strefy Włączenia.

Zgodnie z treścią Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, Stargard należy do miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego (MOFOW) Szczecina. Ponadto Stargard identyfikowany jest jako ośrodek regionalny oraz jako ośrodek SOM mający obszar oddziaływania poza SOM (głównie na wschód i południe od Stargardu).

OSI KLUCZOWE DLA STARGARDU

Ustawową definicję obszarów strategicznej interwencji należy rozumieć w ten sposób, że są to strefy koncentracji istotnych dla miasta wyzwań lub potencjałów rozwojowych sprawiających, że w strategii objęto je szczególną uwagą i zaplanowano wobec nich konkretne działania interwencyjne. Biorąc to pod uwagę zdecydowano się wskazać następujące obszary strategicznej interwencji kluczowe z punktu widzenia treści i zamierzeń zawartych w Strategii STARGARD 2030.

Nr	Nazwa	Uzasadnienie	Zakres planowanych działań
I.	Obszar rewitalizacji	Obszar wyznaczony uchwałą Rady Miejskiej z uwagi na koncentrację negatywnych zjawisk wymaga szerokiej interwencji infrastrukturalnej	Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w GPR, a ponadto:

		(szczególnie w zakresie przestrzeni publicznej i tkanki mieszkaniowej) oraz oddziaływania na sferę społeczną i kulturową.	Urządzenie bulwarów nad kanałem Młyńskim i zagospodarowaniem terenów przyległych do kanału; Stworzenie na obszarze rewitalizacji miejsc aktywności lokalnej/domów sąsiedzkich – urządzonych drobnym kosztem miejsc, w których mieszkańcy i organizacje społeczne mogą spotykać się i podejmować działania społecznie użyteczne.
II.	Miejskie tereny zieleni oraz tereny wzdłuż Iny	Tereny te posiadają duży potencjał ekologiczny, kulturowo/turystyczny i w zakresie oferowania możliwości spędzania czasu wolnego – w świetle celów Strategii powinno się im poświęcić szczególną uwagę.	Ochrona i urządzenie terenów nad Iną pod hasłem „miasto nad wodą”.
III.	Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii	Tworzenie nowych i atrakcyjnych miejsc pracy jest jednym z koniecznych warunków utrzymania trendu rozwojowego miasta i szansą na odwrócenie negatywnych zjawisk migracyjno-demograficznych. Dlatego jak dotąd Park i jego rozwój wymagają szczególnej uwagi ze strony władz miasta.	Przygotowanie terenów pod inwestycje w Parku Przemysłowym Nowoczesnych Technologii i przyciąganie inwestorów tworzących miejsca pracy.
IV.	Tereny pod nową zabudowę mieszkaniową, w tym jednorodzinną	Władze miasta chcą aktywnie wspierać osiedlanie się / pozostawanie w Stargardzie, między innymi dzięki oferowaniu atrakcyjnych terenów pod zabudowę. Wiąże się z potrzebą kompleksowego przygotowania tych terenów oraz przemyślanych sposobów przeznaczenia ich pod zagospodarowanie.	Program przygotowania infrastrukturalnego terenów pod nową zabudowę i zadbanie o ich przyszłe zagospodarowanie w standardzie miasta przyjaznego (np. poprzez zbywanie gruntów pod warunkiem przedłożenia koncepcji urbanistyczno-architektonicznej).
V.	Rejon ul. Wojska Polskiego od ul. M. Konopnickiej do ul. E. Orzeszkowej	Wskazane tereny stanowiące część obszaru rewitalizacji (OSI I), ale wymagają indywidualnego potraktowania z racji szczególnego nagromadzenia problemów społecznych i technicznych. Ta część obszaru rewitalizacji wymaga w najszerszym zakresie pilnej „zmiany wizerunku”.	Modernizacja zabudowy komunalnej w rejonie ul. Wojska Polskiego wraz z przekształceniem jej otoczenia; Ewentualna realizacja przedsięwzięcia PPP w celu wykreowania wielofunkcyjnej i niskoemisyjnej zabudowy o charakterze wielkomiejskim z wykorzystaniem zasobu gruntów miejskich.

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Zarządzanie procesem wdrażania Strategii

Za realizację Strategii, zgodnie z rozdziałem IV Statutu Miasta Stargardu, odpowiada Prezydent Miasta. Wszystkie kluczowe decyzje będą podejmowane przez Prezydenta lub kolegiennie przez Prezydenta i Zastępców Prezydenta.

Za koordynację wdrażania Strategii, jej monitorowanie i ewaluację, odpowiadać będzie Wydział Planowania i Rozwoju w Urzędzie Miejskim. Do zadań Wydziału Planowania i Rozwoju będzie też należeć koordynowanie wdrażania poszczególnych działań i osiągania celów Strategii wewnątrz Urzędu Miejskiego oraz między Urzędem a jednostkami podległymi. Na wszystkich zaangażowanych komórkach spoczywa obowiązek takiego kształtowania swych działań, aby w maksymalnym możliwym zakresie współgrały one z wynikającymi z niniejszej Strategii działaniami pozostałych komórek, komplementarnie się uzupełniały oraz synergicznie przyczyniały się do osiągania celów Strategii.

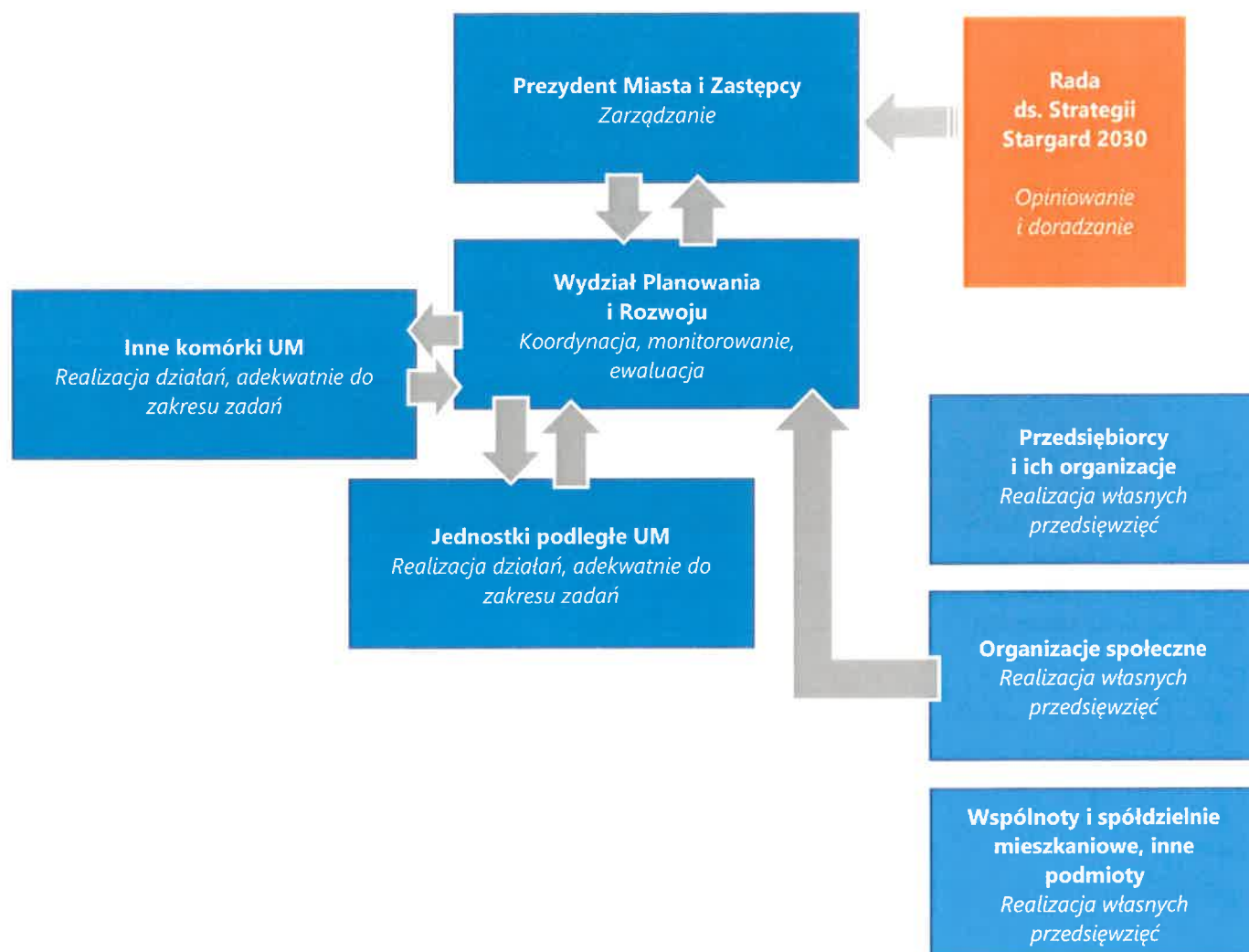
Ponieważ jednak przyjęta filozofia Strategii akcentuje, że *Strategia to nie jednostronna obietnica władz miasta, ale wzajemne postanowienia i zobowiązania całej wspólnoty samorządowej*, jej wdrażanie będzie procesem uspołecznionym. W związku z tym, społeczność miasta będzie angażowana i zachęcana do włączenia się w osiąganie jej celów. W celu zinstytucjonalizowania i usprawnienia tej współpracy, po uchwaleniu Strategii, powołana zostanie Rada ds. Strategii Stargard 2030. Rada będzie ciałem opiniotwórczo-doradczym Prezydenta, będzie także uczestniczyć w ocenie realizacji Strategii. Rada będzie spotykać się nie rzadziej niż raz na rok i składać się będzie z transparentnie wybranych przedstawicieli: ogółu mieszkańców, organizacji społecznych, młodzieży, seniorów, przedsiębiorców, sfery kultury i nauki. W skład Rady wchodzić będzie także przedstawiciele: Rady Działalności Pożytku Publicznego, Komitetu Rewitalizacji, Młodzieżowego Zespołu Doradczego Prezydenta Miasta. Radę powoływać będzie, w drodze zarządzenia, na kadencję czteroletnią, Prezydent Miasta. Będzie on także zapewniał obsługę organizacyjną Rady.

Zróznicowany skład Rady stanowić będzie dodatkowy mechanizm realizacji Strategii z uwzględnieniem zintegrowanego podejścia. Przyczyni się mianowicie do tego, że różni partnerzy i grupy społeczne będą mieli możliwość bliższego zapoznania z wyzwaniami i sposobami ich przeciwdziałania w dziedzinach, które na co dzień nie leżą w obszarze ich zainteresowań. Pozwoli

to na lepszy przepływ informacji, ale też efektywniejszą dyskusję i zbliżanie stanowisk między różnymi grupami społecznymi, o nieraz sprzecznych oczekiwaniach i interesach.

Niezależnie od powyższego założenia możliwe będą też spotkania „tematyczne” członków Rady, w mniejszych grupach, poświęcone szczegółowym zagadnieniom istotnych dla konkretnego grona członków Rady i środowisk, które reprezentują.

Schemat realizacji Strategii Stargard 2030

Corocznie, w ramach prac nad *Raportem o stanie Gminy*, sporządzany jest krótki raport o realizacji celów Strategii, z akcentem na uwarunkowania osiągnięcia przyjętych celów i kluczowych działań. Raport będzie przedstawiany Radzie ds. Strategii do zaopiniowania.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Biorąc pod uwagę, że Strategia STARGARD 2030 dotyczy całego miasta i jego rozwoju w najbliższych latach we wszystkich aspektach, racjonalne byłoby uznanie, że wszystkie sektorowe lub częściowe dokumenty o charakterze strategicznym, programowym, wykonawczym, jakie powstały lub powstaną w Stargardzie i dotyczyć będą okresu 2021-2030, należy uznać za dokumenty wykonawcze Strategii. Takie podejście byłoby słuszne formalnie, jednak nie przyniosłoby wartości dodanej. Istnieje wiele takich dokumentów, które muszą zostać sformułowane ze względu na wymogi prawa, a potrzeba ich podporządkowania treści obowiązującej strategii rozwoju miasta jest oczywista. Niemniej jednak uznanie ich wszystkich za dokumenty wykonawcze rozmywałoby obraz z punktu widzenia priorytetów Strategii. Dlatego jako dokumenty wykonawcze wskazane zostaną jedynie te dotyczące zagadnień mocno akcentowanych w niniejszej Strategii, których opracowanie jest fakultatywne lub całkowicie dobrowolne (brak jest prawnego obowiązku ich sporządzenia przez gminy).

Nr	Tytuł dokumentu wykonawczego	status dokumentu	Ogólna charakterystyka
			Uszczegółowienie
1	Plan operacyjny „Zielone Miasto z klimatem”	całkowicie dobrowolny, do opracowania w ramach wdrażania Strategii	<p>Dokument stanowić ma operacyjne narzędzie koordynacji działań na rzecz realizacji wizji zawartej w Strategii STARGARD 2030.</p> <p>Sformułowanie planu ma być nie tylko manifestem znaczenia, jakie władze miasta przywiązują do realizacji Strategii, ale ma być praktycznym narzędziem temu służącym. Jasne jest, że wyznaczone działania nie mogą się dokonać w krótkim czasie. Wartość dodana, jaka będzie płynąć z planu operacyjnego, to dążenia, aby drobne zmiany dokonujące się w różnych punktach miasta w ostatecznym kształcie składały się na kompleksowe rozwiązanie. Stąd też w ramach przygotowania lub realizacji planu (zależnie od indywidualnych uwarunkowań) wykonywane lub</p>

			<p>aktualizowane/uszczegółowiane będą tematyczne „audyty”, które mają za zadanie „przeskanować” poszczególne dziedziny/zagadnienia na terenie całego miasta i zidentyfikować potrzebę/możliwość działań. Chodzi o to, aby można było je przeprowadzić np. przy okazji innych przekształceń lub inwestycji, co pozwoli na optymalizację wydatków publicznych. Przykładem tego podejścia jest posiadanie przez Stargard całościowej koncepcji docelowej sieci dróg rowerowych i przystosowania dróg do bezpiecznego poruszania się rowerem. Planowane „audyty” lub aktualizacje obejmą co najmniej następujące kwestie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zazieleniania i „odbetonowywania” miasta, małej i mikroretencji, • termomodernizacji, wykorzystania i instalacji rozproszonych OZE (zwłaszcza w obiektach publicznych), źródeł ciepła i energii, • bezpieczeństwa ruchu oraz łatwego i bezpiecznego przemieszczania się po mieście rowerem i pieszo, w tym w aspekcie dostępności i barier architektonicznych. <p>Dokument ten będzie spełniał wymogi i rolę Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu.</p>
2	Program Stargard VITA!	dobrowolny, do sformułowania na bazie dotychczas prowadzonych działań oraz planu ich rozwinięcia na podstawie Strategii STARGARD 2030	<p>Dokument ma objąć i skoordynować całości działań prowadzonych pod hasłem Stargard VITA! przy tym wyjaśniając niezbędność podjęcia tego programu.</p> <p>Strategia przewiduje kontynuację programu i jego rozwinięcie, w szczególności w obszarze polityki mieszkaniowej, polityki przestrzennej i mobilności oraz usług publicznych, co uzasadnia ujęcie tych wszystkich zagadnień w jednym dokumencie o charakterze operacyjnym.</p>

3	Polityka mieszkaniowa Gminy Miasta Stargard do roku 2030	dobrowolny, obowiązujący, ewentualna aktualizacja w przypadku pojawienia się nowych uwarunkowań formalnych lub sformułowania nowych zamierzeń	<p>Dokument nakreśla cele i działania w obszarze rozwoju sektora mieszkaniowego i stanowi odzwierciedlenie kompleksowego i priorytetowego podejścia Stargardu do tej problematyki.</p> <p>Zaplanowane w Polityce zadania stanowią kompleksową odpowiedź na zidentyfikowane wyzwania i problemy, przy czym w świetle zamierzeń Strategii STARGARD 2030 pojawia się możliwość ich zintensyfikowania oraz ściślejszego powiązania z innymi priorytetami Strategii, szczególnie w przypadku zaistnienia dodatkowych rozwiązań prawnych lub możliwości finansowych czy inwestycyjnych.</p> <p>Sprawy mieszkaniowe w mieście wiążą się z wieloma aspektami aktywności samorządu terytorialnego i wieloma aspektami życia społecznego. Zadania wyznaczone przez Politykę mają być realizowane przez różne miejskie komórki i instytucje, stąd ważne jest nadanie temu dokumentowi odpowiedniej rangi poprzez bezpośrednie powiązanie ze Strategią.</p>
4	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Stargard na lata 2016 - 2026	dobrowolny, opracowany zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, wymagać będzie aktualizacji w związku z nową perspektywą budżetową UE oraz wykorzystaniem dodatkowych narzędzi, w dalszej perspektywie aktualizacja lub uchwalenie nowego programu obejmującego okres po 2026 r.	<p>Dokument stanowiący podstawę prowadzenia działań zintegrowanych i z udziałem różnych interesariuszy na obszarze rewitalizacji, stanowiącym jeden z OSI.</p> <p>Strategia zakłada podjęcie na obszarze rewitalizacji nowych działań, w tym o złożonym charakterze formalno-organizacyjnym. GPR powinien stać się narzędziem koordynacji tych skoncentrowanych terytorialnie działań.</p>

Partycypacja i współpraca

Partycypacja

Strategia rozwoju Stargardu do 2030 roku to dokument, którego filozofia bazuje na otwartości i szerokiej współpracy wszystkich podmiotów i osób zainteresowanych zrównoważonym rozwojem miasta.

Mimo pandemii, w trakcie opracowania Strategii informowano i angażowano do współtworzenia Strategii różne grupy mieszkańców miasta.

Przeprowadzono:

- szerokie ankietowe badanie diagnostyczne w 2020 roku wśród mieszkańców miasta w różnym wieku,
- badanie kwestionariuszowe skierowane do przedsiębiorców zgromadzonych w Stargardzkiej Izbie Gospodarczej,
- wywiady online z przedstawicielami, Stargardzkiej Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego oraz Młodzieżowego Zespołu Doradczego Prezydenta Miasta Stargard,
- spacer badawczy (diagnostyczny).

Udział lokalnej społeczności i poszczególnych grup pozwala na trafniejsze zaplanowanie Strategii oraz na zachęcenie aktywnych mieszkańców, organizacji i przedsiębiorców do zaangażowania w osiąganie celów Strategii.

Zakłada się angażowanie interesariuszy (czyli wszystkich, którzy mogą lub powinni włączyć się w realizację i ocenę efektów Strategii) na wszystkich etapach dziesięcioletniego procesu realizacji Strategii. Oznacza to, że interesariusze:

1. będą zapraszani do udziału w konsultacjach projektu Strategii oraz jej ewentualnych aktualizacji,
2. będą uczestniczyć w Radzie ds. Strategii Stargard 2030, która będzie cyklicznie spotykającym się ciałem opiniodawczo-doradczym Prezydenta,
3. będą informowani o efektach ocen (ewaluacji) Strategii, które będą prowadzone w połowie okresu obowiązywania Strategii oraz po jej zakończeniu.

Co jednak najistotniejsze, interesariusze będą zachęceni do włączenia się w realizację Strategii w ciągu najbliższych 10 lat. Zakłada ona bowiem szereg kierunków działań, których sukces zależeć będzie od aktywności mieszkańców, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, stargardzkich firm, organizacji społecznych, młodzieży, seniorów, szkół itd. Strategia ma przecież na celu poprawianie jakości życia w Stargardzie i zwiększanie jego atrakcyjności jako miejsca realizacji własnych celów życiowych i biznesowych.

W praktyce to zachęcanie interesariuszy będzie procesem ciągłym i będzie miało różne formy, w zależności od opracowywanych programów i inicjatyw rozwojowych przez Urząd Miejski.

Przewiduje się także wspieranie powstawania i działalności organizacji społecznych (skupiających np. młodzież, grupy zainteresowań kulturalnych, sportowych, działających w sferze ekologii czy zdrowego stylu życia itd.), których działalność przyczyniać się będzie do zwiększania atrakcyjności miasta jako miejsca zamieszkania i związania z nim swoich planów życiowych. Ma to bezpośrednie odniesienie do celów Strategii.

Współpraca

To truizm, ale rozwój miasta nie odbywa się w próżni. Stargard jest bardzo ważnym miastem w województwie (trzecim co do wielkości), działającym aktywnie w ramach metropolii szczecińskiej. Jest jednocześnie centrum rozwoju subregionalnego – stanowi bowiem, jak każde miasto tej wielkości, ważne centrum usług, handlu, kultury czy edukacji dla całego powiatu i dalszych gmin.

Przewiduje się aktywne rozwijanie współpracy terytorialnej:

- z innymi gminami w otoczeniu Stargardu;
- w ramach Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego;
- z miastami partnerskimi: Stralsund, Elmshorn (Niemcy), Saldus (Łotwa), Wijchen (Holandia) ze szczególnym naciskiem na współpracę gospodarczą i edukacyjną;
- w ramach stowarzyszenia Międzynarodowy Związek Nowej Hanzy "Hanza".

Należy dodać, że dodatkowym ważnym czynnikiem zachęcającym do współpracy na różnych poziomach i w różnych wymiarach jest podejście strategiczne Unii Europejskiej, kraju oraz regionu, wyrażone w aktualnych dokumentach strategicznych (m.in. KSRR, KPM, SRWZ), akcentujące i premiujące partnerskie działania i konkretne przedsięwzięcia.

Działanie	Opis
Dalsze budowanie silnej pozycji w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym SOM	<p>Działania związane z kontynuacją obecnych i realizacją przyszłych działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych prowadzonych w ramach SOM, w tym zwłaszcza dotyczących mobilności zrównoważonej (tworzenia i utrzymywania efektywnej sieci transportu publicznego obejmującej obszar SOM);</p> <p>Budowanie pozycji Stargardu jako ważnego, aktywnego kreatora rozwoju metropolii.</p>
Współpraca z pobliskimi gminami w celu optymalizacji gospodarowania zasobami i zapewniania usług publicznych	<p>Działania strategiczne, programowe i inwestycyjne we współpracy z gminą wiejską Stargard oraz innymi gminami subregionu ukierunkowane na lepsze dla klimatu, budżetu i jakości życia mieszkańców: zagospodarowanie przestrzeni; zapewnianie usług publicznych (edukacja, zdrowie, infrastruktura czasu wolnego i in.) dostęp do dóbr publicznych (krajobraz, bezpieczeństwo, środowisko itp.);</p> <p>Wspólne projekty i przedsięwzięcia partnerskie.</p>
Współpraca w zakresie rozwijania atrakcyjności turystycznej	<p>Współpraca z podmiotami publicznymi (np. Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna) i gminami subregionu i regionu turystycznymi w zakresie budowania i rozwijania marki i produktów turystycznych (np. Jezioro Miedwie).</p>
Budowa ośrodka ponadlokalnych usług dla południowej części województwa zachodniopomorskiego	<p>Współpraca z regionalnymi i krajowymi instytucjami rządowymi, gospodarczymi, kulturalnymi, naukowymi w celu wykorzystania potencjałów miasta i prowadzenia innowacyjnych wspólnych projektów.</p>

Współpraca międzynarodowa

Współpraca międzynarodowa oparta szczególnie o wykorzystanie potencjału bliskości Niemiec;

Dynamizowanie współpracy z miastami partnerskimi, zwłaszcza w sferze gospodarczej i edukacyjnej;

Aktywne uczestnictwo w organizacji Nowej Hanzy.

Ponadto, kontynuowana i rozwijana będzie współpraca w ramach miasta Stargardu na wszelkich polach: współpraca z mieszkańcami, organizacjami społecznymi, przedsiębiorcami; a także współpraca Urzędu Miejskiego z jednostkami niezależnymi od Urzędu Miejskiego (Powiatowy Urząd Pracy, Straż Pożarna itp.)

RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Ramy finansowe

Strategia rozwoju Gminy Miasta Stargard na lata 2021-2030 z natury rzeczy dotyczy wszystkich aspektów funkcjonowania miasta, nawet jeśli skupia się tylko na wyróżnionych zagadnieniach i niektóre kwestie nie są w niej poruszone. Ale nawet działania w tych „pominiętych” obszarach powinny uwzględniać priorytety i cele Strategii, stąd nadużyciem byłoby wyłączenie z jej zakresu określonych tematów i części problematyki pozostającej w kompetencjach władz miasta.

Przyjmując powyższe podejście należy uznać, że ramy finansowe realizacji strategii rozwoju gminy wyznaczają planowane wydatki gminy w latach objętych jej zakresem. W przypadku Strategii STARGARD 2030 należy sięgnąć do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miasta Stargard na lata 2020-2035 (WPF) i zsumować dane z lat 2021-2030. Oczywiście należy sobie zdawać sprawę z tego, że WPF nie jest precyzyjnym źródłem, choć nie ma lepszego. Po pierwsze nie może ona precyzyjnie uwzględnić takich niepewnych czynników zewnętrznych jak koniunktura gospodarcza oraz rozstrzygnięcia legislacyjne wpływające na dochody i wydatki samorządu terytorialnego (w ostatnich latach czynnik o wysokim stopniu niepewności i ryzyka). Po drugie nie uwzględni ona przyszłych środków zewnętrznych, które w okresie obowiązywania Strategii będzie miał możliwość pozyskać Stargard. W szczególności chodzi o środki określane zbiorczo jako fundusze europejskie (FE). Zasady i możliwości ich pozyskiwania, precyzyjne cele, na jakie będą przeznaczane, a także wolumen środków dostępnych dla poszczególnych grup beneficjentów, nie są jeszcze znane, w związku z czym nawet przybliżone ich szacowanie byłoby przedwczesne. Pewne jest natomiast, że wynikające z obowiązującej WPF niższe liczby będą mogły być w przyszłości uzupełnione o możliwość pozyskania (dochody) i wydatkowania (wydatki) środków europejskich. Ich charakter wskazuje, że będą kierowane przede wszystkim na działania wynikające ze Strategii STARGARD 2030.

I tak, szacowany obecnie wolumen dochodów Stargardu w latach 2021-30 to ok. 3 905 mln zł, a wydatków to ok. 3 860 mln zł. Od tej drugiej kwoty należałoby odjąć ok. 32 mln zł przeznaczone na obsługę długu (a więc dotyczące okresu poprzedzającego zakres czasowy Strategii), aby uzyskać kwotę **3 828 mln zł**, którą można określić jako aktualnie szacowane **ramy finansowe Strategii STARGARD 2030**. W ramach tej sumy wyróżnić można ok. 251 mln zł stanowiące

wydatki majątkowe, a w ich ramach ok. 194 mln zł przeznaczone na inwestycje i zakupy inwestycyjne.

Kwota 2021-2030	Wartość
Dochody	3 905 mln zł
Wydatki	3 860 mln zł
Obsługa długu	32 mln zł
Ramy finansowe Strategii STARGARD 2030	3 828 mln zł
Wydatki majątkowe	251 mln zł
Inwestycje i zakupy inwestycyjne	194 mln zł

Źródła finansowania

Obowiązująca Wieloletnia Prognoza Finansowa dla Gminy Miasta Stargard na lata 2020-35 wskazuje, że na realizację większych nowych przedsięwzięć i zamierzeń inwestycyjnych wynikających z niniejszej Strategii w znaczącej części niezbędne będzie pozyskanie dodatkowych środków zewnętrznych. Należy przyjąć, że będzie to realne, bo dotąd Stargard uzyskiwał w tym zakresie istotne sukcesy. W okresie ostatnich 7 lat Miasto i podległe mu podmioty uzyskały w ten sposób ok. 182 mln zł (26 mln zł rocznie). Nie ma podstaw, aby przypuszczać, że w okresie obowiązywania kolejnej perspektywy budżetowej UE miałyby być gorzej. Zwłaszcza, że cele Strategii STARGARD 2030 silnie współgrają z koncepcją Europejskiego Zielonego Ładu, planowanymi priorytetami nowej Umowy Partnerstwa oraz przesłankami ustanowienia Krajowego Programu Odbudowy. Z tego punktu widzenia szczególnie istotna jest korelacja między celami klimatycznymi UE, a zaplanowanymi w Strategii wielotorowymi działaniami odpowiadającymi na wyzwania klimatyczne. Oprócz mechanizmów pozyskania środków europejskich Stargard korzystał będzie także z innych źródeł zewnętrznego finansowania (bezzwrotnego i zwrotnego), a paleta takich możliwości powinna się w nadchodzących latach poszerzać. Szczególnie istotne w tym kontekście wydają się środki finansowania polityki mieszkaniowej, w tym zwłaszcza społecznego budownictwa czynszowego. Przygotowanie nowych przedsięwzięć pozwoli efektywnie wykorzystać nowe i uelastycznione mechanizmy finansowe zawarte w ostatnio uchwalonej ustawie o zmianie niektórych ustaw wspierających rozwój mieszkalnictwa.

Niezależnie od dostępności zewnętrznych środków dotacyjnych i pożyczkowych Stargard powinien rozwijać kompetencje w zakresie pozyskiwania prywatnych partnerów do realizacji przedsięwzięć, które bezpośrednio lub pośrednio służyć będą celom zawartym w Strategii STARGARD 2030. Obejmuje to także formułę PPP, która przy odpowiednim zdefiniowaniu przedsięwzięcia oraz podziale zadań i ryzyk przynosić będzie miastu i jego mieszkańcom spore korzyści, nie tylko w wymiarze odciążenia budżetu miasta od kosztów, które poniesie partner prywatny. Zgodnie z zamierzeniami Strategii poszukiwane będą w Stargardzie potencjalne lokalizacje i typy przedsięwzięć dla tego typu partnerstw.

Poza PPP, przewiduje się rozwijanie innych innowacyjnych modeli realizacji i finansowania przedsięwzięć i projektów, opartych na partnerstwach publiczno-publicznych czy, publiczno-społecznych.

MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie - oczekiwane rezultaty planowanych działań

Oczekiwanymi rezultatami planowanych działań będzie poprawa sytuacji w danej sferze, której dany kierunek działań lub działanie dotyczy. Część rezultatów będzie możliwa do opisania ilościowo (np. liczba organizacji społecznych w mieście), część zaś tylko jakościowo (np. jakość życia czy stopień odporności miasta na zmiany klimatyczne).

Monitorowanie Strategii odbywać się będzie w cyklu rocznym i jego głównym zadaniem będzie dążenie do jednoznacznego określenia, w jakim stopniu osiągane są cele strategiczne Strategii. W poniższej tabeli oczekiwane zmiany w zakresie wartości poszczególnych wskaźników zapisano wyłącznie na poziomie spodziewanego trendu, nie odnosząc się do konkretnych wartości. Takie podejście jest odzwierciedleniem świadomości, że wartości wskaźników nie będą zależały wyłącznie od wdrażania Strategii, ale mogą być przejawem trendów ogólnopolskich czy nawet o szerszym zasięgu. Dlatego ocena w zakresie osiągania celów Strategii powinna odbywać się w kontekście trendów (i to na tle trendów w innych miastach), a nie konkretnych wartości – inaczej wnioski w zakresie skuteczności Strategii mogłyby być mylące.

Wskaźniki monitorowania celów strategicznych Strategii - oczekiwane rezultaty planowanych działań

Cel	Główny wskaźnik	Oczekiwana zmiana	Wymiar
CEL 1: PRZYJAZNY STARGARD	Liczba mieszkańców miasta	rosnący	społeczny
	Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym	rosnący	społeczny, gospodarczy
CEL 2: GOSPODARNY I	Liczba podmiotów gospodarczych działających w Stargardzie	rosnący	gospodarczy

KONKURENCYJNY STARGARD	Liczba/wartość projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych realizowanych z udziałem funduszy zewnętrznych, prywatnych lub społecznych	rosnący	gospodarczy, społeczny, przestrzenny
	Liczba przedsięwzięć dotyczących budowania odporności na zmiany klimatyczne	rosnący	przestrzenny, społeczny
	Zestaw wybranych wskaźników wykorzystanych m.in. w normie ISO37120, obrazujących jakość życia w mieście:	malejący	społeczny
CEL 3: ZDROWY STARGARD	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek mieszkańców miasta korzystających z zasiłków pomocy społecznej 	malejący	społeczny
	<ul style="list-style-type: none"> • Średnia długość życia 	rosnący	społeczny
	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba metrów kwadratowych publicznej zewnętrznej przestrzeni rekreacyjnej na mieszkańca 	rosnący	społeczny, przestrzenny
	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba kilometrów systemu komunikacji miejskiej 	rosnący	przestrzenny
	<ul style="list-style-type: none"> • Roczna liczba pasażerów przewiezionych przez MPK 	rosnący	społeczny, przestrzenny
	<ul style="list-style-type: none"> • Odsetek osób dojeżdżających do pracy z wykorzystaniem innego sposobu podróżowania niż samochód osobowy 	rosnący	społeczny, przestrzenny
	<ul style="list-style-type: none"> • Kilometry ścieżek i pasów rowerowych na 1 000 mieszkańców 	rosnący	społeczny, przestrzenny

Coroczny Raport o stanie miasta (sporządzany na podstawie przepisów ustawy o samorządzie gminnym) zawierać będzie informacje o stanie osiągnięcia celów Strategii. Informacja ta (rozdział w Raporcie o stanie miasta) przedstawiać będzie:

1. stan ww. wskaźników wraz z wnioskami,
2. informację o realizacji poszczególnych kierunków działań Strategii;
3. informację o najważniejszych działaniach, przedsięwzięciach i projektach zrealizowanych w danym roku, związanych z osiągnięciem celów Strategii.

Informacja ta będzie przedstawiana do opinii Radzie ds. Strategii.

Ewaluacja

Ewaluacja (czyli ocena) to cykliczne działanie, którego celem jest:

- szerokie i pełne określenie stanu i wdrażania Strategii i uwarunkowań tego procesu,
- wysnucie wniosków dotyczących ew. modyfikacji treści Strategii lub sposobów jej wdrażania.

Ewaluacja Strategii STARGARD 2030 odbędzie się dwa razy, będzie to:

1. Ewaluacja *mid-term* (czyli w połowie okresu obowiązywania Strategii) – przeprowadzona w 2026 roku,
2. Ewaluacja *ex-post* (po zakończeniu realizacji Strategii) – przeprowadzona w 2031 roku.

Wnioski z ewaluacji *mid-term* powinny być podstawą „strategicznej refleksji”, dotyczącej m.in. efektywności systemu zarządzania realizacją Strategii.

Wnioski z ewaluacji *ex-post* będą zaś służyć przede wszystkim trafnemu określeniu kolejnej strategii miasta.

